

dağın

DÜŞÜN VE SANAT DERGİSİ

Rüştü ASYALI
Nuri ONAT
İlhami TURAN
Dr. Kriton DİNÇMEN
Münir CERİT
Dr. Vâkır ÖZKUL
Ahmet GÜNDÜZ

İsmail BEYDEMİR
Osman Sulhi AKSU
Osman GÜLER
Behiç KÖKSAL
Ahmet SAMUR
M. Ali BİLİR
Hüseyin KABASAKAL

Dr. Hamit SOYLU
H. Cüneyt ÖZKUL
Umut ÖZKUL
Gürol KORKMAZ
Asal UÇKUNKAYA

ABONELERİMİZ

108. Lütfü Arif Soylu
Küplüce Yolu Sk. Tunca Ap. No: 19/5,
81210 - Beylerbeyi - İstanbul
109. Cevat Geçosman
Ataköy 2. Kısım L 28 D.5 İstanbul
110. Rafet Uysal
İç Erenköy Cad. Pınar Sk. No: 9/10
Kozyatağı - İstanbul
111. C.Güner Omay
Devlet Mah. Fevzi Çakmak Sif. D Blok
D.8 Yüce - Ankara
112. Ahmet Uğur
Marmara Cad. Tağmaç Sok. No: 6/16
Bahçelievler - İstanbul
113. Tandoğan Modan
P.K. 517 İzmir
114. H.Hakı Beşe
Gn.Necmi Öktem Sok. Burç Apt. No: 5/3
Tel: 528 13 60 - 527 86 81
Erenköy-İstanbul
115. Ahmet Samur
Altay Sok. Ata Sitesi 9. Blok D.5
Merter - İstanbul
116. İbrahim Fırat
Yenice Mah. Cumhuriyet Cad. No: 2/2
Alaşehir - Manisa
117. Ertuğrul Uyanık
Kuleli Askeri Lisesi Öğretim Başkanlığı
Tel: Ev: 332 89 88 - İş: 332 00 84
Ç.Köy - İstanbul
118. Osman Sakallı
Demetevler 2. Cadde No: 66/5
Yenimahalle - Ankara

AĞIN DERGİSİ
SİZLERİN KATKILARI İLE
DAHA GÜÇLÜ OLACAK
LÜTFEN SİZDE ABONE OLUN
ABONE ÜCRETLERİNİZİ
PTT 101843 NOLU
ÇEK HESABINA YATIRIN

DERNEĞİMİZİN ÜYELERİ

69. Kemal Yandımata
Miralay Nazimbey Sok. No: 114
Yenimahalle - Ankara
70. Selahattin Deniz
Diyanet İşleri Bşk. Mali İşler Şb. Md.
Ankara
71. Aysel Gençosmanoğlu
Miralay Nazimbey S. No: 115
Yenimahalle - Ankara
72. Mehmet Uğur
Havacılar Sif. Şahin Ap. D.9 ANKARA
73. Mehmet Atalay
Oba Sok. No: 24/17 Tel: 319 47 95
İçcebeci - Ankara
74. Mehmet Orhan
Ev: Bahçelievler 7. Cad. No: 72/19
Tel: 213 67 54 Ankara
İş: Karanfil S. No: 71 Tl: 417 84 37 ANKARA
75. Vaize Öğünç
100. Yıl İşçi Sitesi Mağosa Mah. No: 52/4
Balgat - Ankara Tel: 286 20 38
76. Ali İkinci
Bülbül Deresi Cad. No: 86/3
K.Esat - Ankara Tel: 446 48 96
77. Gülseren Öz
Tunca Sk. No: 1 Tel: 235 12 51 - 235 20 31
06530/ Beysukent - Ankara
78. Ahmet Korkmaz
Emek Mah. 60. Sk. No: 138/18 Tel 2236122
İş: Emek 8. Cad. 135/A Tel: 222 18 64
Ankara
79. Mustafa Dirlik
Ev: Meneviş Sok. Ses Apt. No:33/3
A.Ayrancı - Ankara Tel: 467 54 34
İş: M.T.A Gen. MÜd. Muhasebe D.Bşk.
Projeler Srv. Şefi Eskişehir Yolu 18. Km.
Tel: 287 34 30 -343 Ankara
80. İbrahim Taşbaşı
İş: Fevzi Çakmak sok. No 38/12
Tel: 230 70 72 - 230 65 21
Demirtepe-Ankara

Sahibi

AĞIN Kültür ve Dayanışma Derneği Adına
Dr. VAKIF ÖZKUL

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
MUAMMER NİKSARLI

Yazı Kurulu

Nihat ASYALI
Dr. Vakıf ÖZKUL
Nihat İSPİR
Rüştü ASYALI
Muammer NİKSARLI
H. Cüneyt ÖZKUL
M.Cavıt ALPASLAN
Yıldız İRENGÜN
Nadir YILMAZ

Yazışma Adresi:

Necatibey Cad. Uysal Apt No: 20/16
Tel: 230 11 54 06430 - ANKARA
Banka Hesap Numarası:
Ziraat Bankası/Yenişehir Şubesi
Ağın Kültür ve Dayanışma Derneği
Hesap No: 16890

Gönderilen yazılar yayınlansın
yayınlanmasın iade edilmez ve
telif ücreti ödenmez.

DERGİMİZ AYDA BİR ÇIKAR

Yıl: 2 Sayı: 8 1992

TASARIM: HACAN - 425 86 43
DİZGİ: Celâlettin ÇEVİK 286 84 89
BASKI: GÖZDE OFSET 230 78 73
Ön Kapak: Aysel Soylu SERİN

"AKIN"DE ÇELİŞKİ VAR...

Bir ilçe düşünün, "çok özel" bir ilçe!.. Sınırım 500 yıldan bu yana, Anadolu toprağını yurt tutmuş, Kafkas kökenli olduğu varsayılan insanlarımız - Ağın'lılar - kendi yağlarıyla kavula - kavula bugüne gelmişler. Bugüne gelirken de üzüm, nar, ceviz yetiştirmeyi yeterli belki de gerekli bulmayıp, en önemli, en değerli varlığı -insani- yetiştirmeyi yeğlemişler.

Bir ilçe düşünün, "çok özel" bir ilçe! Anadolu toprağını yurt tutarken, seçtikleri beyaz topraklı beldeye "Akin" diyen insanlar (Sonra Ağın, daha sonra da, Ağın) hangi ilin sınırına takılacaklarını bilememişler, ya da, yönetimler bu "Akin"lileri hangi ilin ilçesi yapacaklarına birtürlü karar verememişler. Türkiye Coğrafyasında ilk kez görüyorum: Önce Erzincan'ın sonra Malatya'nın en sonra da Elazığ'ın bir parçası olmuş, bizim sevgili "Akin" imiz. Tabii, "gık"ı çıkmamış bu kişilikli belde halkının. Hoşgörüsü, bilgece gülümsemiş. Bunlar siyasal davranışlardır, olur böyle şeyler, iller bizi aralarında paylaşmıyorlar herhalde, deyip, yaşamaya bakmış "beyaz tepelerin orta yerinde - akgerdan üstünde zümrüte benzer" olarak! Ve, başlamış "adam" yetiştirmeye Türkiye'ye..

Bir ilçe düşünün, "çok özel" bir ilçe! Bu ilçe de rahmetli dedem yaşadı. Mektuplaşırdık. Ailecek yolladığımız mektupların son köşesine bende ilşirdim ve de, -özetle- "... sevgili dedeciğim, ellerinden öperim, inşaallah kavuşuruz, torunun Rüştü" notunu düşerdim. Dedemden yanıt gelirdi, mektubunda "... O Nihat yavrum... O Nevzat yavrum... O Rüştü yavrum..." büyük adam olacak" diye, özelemlerini dile getirirdi.

Dedeciğime rahmet dileyelim ve bize gelelim: Biz -daha doğrusu ben- büyük adam olduk mu bilmiyorum? Ağabeylerim Nihat ve Nevzat -benim gözümde- büyük adamlardır. Benim gözümün dışında da "adam" dırlar. Yani "Akin"li Mehmet Baytaş (Tanımayanlara, tanıtalım: Koçan İmanı ya da İmam Dayı..) adam yetiştirmeyi, üzüm, nar, ya da ceviz yetiştirmeye yeğleyenlerdendi.. Ve, Ağın'lılar, bu ülkeye, en değerli varlık olan "adam"ı yetiştirmişler.

Bir ilçe düşünün, "çok özel" bir ilçe! Ülkesine yalnızca "adam" yetiştiriyor. Bu adamlardan bir kaçı da, 1992'de bir araya geliyorlar, yıllar önce çıkardıkları "Ağın" dergisini, yeniden, inatla ve ısrarla gün ışığına kavuşturuyorlar.. Ama gel-gör ki, bu ilçenin, yurdumuzun dörtbiryanına dağılmış "adam"larından ses-soluk yok! Abone yok! Yazı yok! İlan yok! Okuyon yok! Okutan yok! (Kulakların çınlasın sevgili, destanı İsmail Beydemir ağabey...)

Bu nasıl bir çelişkidir, anlayamıyorum! Evet, bunun adı "Çelişki"dir. Çünkü, hem "Aah, Ağın'ım.. vaah Ağın'ım... Seni özledim, seni göremedim, aah... neredesin!.." diyeceksin, hem de "Ağın" dergisiyle ilgilenmeyeceksin! Dergi çıkarabilmek gibi bir eylem, belde olarak, bizim üst düzeyde "ses"imizdir. Toprağından bunca "adam" yetiştirmiş Ağın'lılara, "Ağın" dergisinin - ses getirmesini bir yana bırak - yaşamasına katkıda bulunmamak yakışır mı?

"Ağın" dergisi 10 bin liradır.

Bir paket "Marlboro" sigarası da 9 bin liradır.

Biri, ayda bir okunur, öteki her gün içilir; biri aydınlık saçar, öteki zehir; biri yerlidir, öteki yabancı... daha sayalım mı?

Gelin, bu "çelişki"yi artık yaşamayalım "Akin"ın dergisinde!...

Rüştü ASYALI

Nisan '92

Yanlışta Direnme Alışkanlığı

Nuri ONAT

Bizde, her şeyin bir tekeli vardır sanki. Şimdi buna, bir de yanlış yapmada vurdumduymazlık eklendi. Bu kötü alışkanlığı sürdüren de, genellikle TRT spikerleri. Elbette ki, yanlışın kaynağı onlar değil. Onlar ellerine verilen metinleri okuyorlar. Ama, gene de yanlış yaptıklarının ayırımına varınca yukarıyı uyarmaları gerekmez mi?

Belki ayırımındasınız. TRT Haber Bültenlerini okuyan spikerler, bir yangından söz ederken, "... şu kadar hektar orman tahrip oldu." derler. Bu yanlış yıllardır sürdürüyorlar. Sayın okuyucular, dikkat ediniz; orman yangınlarının başlamasına az kaldı. Gene, "... şu kadar orman tahrip oldu" diyeceklerdir. Çünkü, bültenleri hazırlayan da, okuyanlar da ne yaptıklarının ayırımında değiller.

Bu yanlış nereden kaynaklanıyor? Şuradan: Bülteni hazırlayan kişilerle okuyanlar, "tahrip" sözcüğünün geçişli fiil olduğunu bilmiyorlar. Kökü Türkçe olmayan sözcüklere fiil görevi verdiğimizde, "etmek, olmak, eylemek, kalmak" gibi ekler kullanılır. Bu eklerden "etmekle eylemek ve kalmak geçişli fiillerdir. "olmak" ise geçişsiz fiil türündedir.

Şimdi, tahrip "tahrib" sözcüğünün "fiilinin" hangi tür ekle kullanıldığını anlamaya çalışalım. Türk Dil Kurumunun çıkardığı 1983 tarihli Türkçe Sözlükte tahrip, şöyle tanımlanıyor: "tahrip; yıkma, kırıp dökme, harap etme, bozma. Bu fiillerin hepside geçişlidir. Yani, öznenin yaptığı iş, başkasını etkilemektedir. Sonuç: tahrip fiili, "etmek" ekiyle kullanılıyor. Bu duruma göre, "etmekle, olmak" arasında çok ayırım var demektir. Yabancı kökenli geçişli fiilleri, "etmek" ekiyle kullanacağız. "olmak" ise, geçişsiz fiiller için söz konusu değil.

Şöyle bir örnekle konuyu kanıtlamaya çalışalım:

1. Özay defteri kapadı. Bu tümcede özne Özay, fiil kapadı, defter(i) ise nesnedir. Özay'ın yaptığı iş nesneyi etkiliyor. Böyle fiillere geçişli denir.

2. Engin koşuyor. Bu tümcede özne, Engin'dir ve yapılan iş kendi üzerinde kalıyor. Böyle fiillere de geçişsiz fiil deniyor. Bir önemli ayrılık daha var burada. O da şudur: Geçişsiz fiiller nesne almaz. Bunu da iyi belleyelim.

Öyle ise, tahrip oldu yerine ne kullanacağız? Bu sorunun yanıtı çok kolay, şöyle: örenleştirdiyeceğiz. Her şeye karşın Arapça lûgat paralamak istiyorsak, harap oldu diyeceğiz. Ama unutulmamalıdır ki

Arapça lûgat paralamak isteyenler, sık sık çelişkiye düşer, sık sık da gülünç olurlar. Kendimizi Arapça, Osmanlıca, ya da yabancı sözlük kullanma alışkanlığından kurtaramıyorsak, iyi bilelim ki, onların da kendilerine göre kuralları var. O kurallara da uymak zorunda olduğumuzu unutmayalım. Çünkü, o kurallara uymamanın ardında cahillik sırtmaktadır.

Bu "tahrip oldu" deyiimi, şu bakımdan da sakıncalıdır. Çoğu kez, orman yangınları için kullanıldığımız "tahrip oldu" sözü, sanki orman kendi kendine yanmaya başlamış; hiç kimsenin, hiç bir şeyin etkisi yokmuş gibi. Oysa, hiç bir orman kendi kendine örenleşmez. Ya birisi ateşleyecektir ya da büyütec görevi yerine geçen bir cam parçası olacaktır. Her iki durumda da kullanılacak fiilin çatısı geçişlidir. Orman, hiç bir neden yokken niçin yansın. Bu, akla, mantığa, sağduyuya sığar bir görüş müdür?

Hiç yoktan gülünç duruma düşmeye gerek var mı, söyler misiniz? Çünkü kökü Arapça olan bu tahrip sözcüğü, fiil çekimine de uymuyor. O dilde geçişli fiiller, tefil babında çekilir. Geçişsiz fiiller de tefa'ul babında olarak çekimlenir. Örneğin "ta-lim etmek" öğretmek, "taallüm etmek" ise öğrenmek anlamındadır. Bunun gibi, "tenvir etmek" geçişli, "tenevvür etmek" de aydınlanmak geçişsizdir. "Tes-tir" örtmek gizlemek anlamındaki fiil geçişli, ama, "tesettür" anlamındaki fiil geçişsizdir.

Bilmemek ayıp değildir. Bilir gibi görünmek ise çok ayıp, kişiliği yıpratıcı etki taşır. Ama, bunları bilmenize hiç gerek yoktur. Çünkü, okuyucularım, sizler, Türksünüz, Türkçe konuşmak, Türkçe yazmak hem göreviniz, hem hakkınızdır.

Bu yazının TRT. ye ulaşmayacağını biliyoruz. Hasan Pulur, Milliyet'te birçok yanlışla değindi, bunu sürdürüyor da. Ama gene yanlış yapımlar gırla gidiyor. Bu demektir ki, TRT programcıları, spikerleri, ne dergi, ne de gazete okuyorlar.

Yayınları izleselerdi, bu yanlışlar sürüp gider miydi? Çünkü, yanlışlar, ortaokul düzeyindeki çocukların bile yapmayacakları türdendir. Biraz dilbilgisi bilmek, bu gibi yanlışları kesinlikle öneleyebilir, kanısındayız.

Sağlıcakla kalın.

AĞIN KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ BAŞKANLIĞINA

İlhami TURAN

21 yıllık aradan sonra, Dergimizin yeniden yayına başlaması kıvanç verici. İlgililerinden Allah razı olsun.

Doğrusunu isterseniz böyle bir derginin yüceliğine layık fikir sergilemek benim açımdan cidden zor. Ancak, çam sakızı çoban armağanı misali acizane iştiغال etmekte olduğum musiki dalında, özellikle konu ile ilgili tarihi gelişimi bir kısım tereddüt ve yanlış değerlendirmeleri izale etmek amacıyla kaleme almaya çalıştım, neşrini beklemekteyim.

Bir yıldanberi beste çalışmalarına başladım. Dergimizin adındaki sanat sözcüğüne sığınarak TRT Repertuar Kurulunca kabul edilen ilk bestemi neşredilmek üzere ekte sunuyorum. Eserin güftesinin Merhum M. Nuri GENÇOSMAN'a ait olmasının nağme üretmemde şüphesiz büyük rolü olmuştur. Halen denetimden geçmiş 4 eserim var. Dergiden edindiğim intibaa göre çok değerli şairlerimiz var. Badema yayınlanacak sayılarda şarkı veya türkü güftesi niteliğinde dizeler lütfederlerse bunlara ezgi ve kalıp bulmanın gayreti içine girip Dergiye yeni bir köşe açmanın zevkine erişiriz.

2/92 sayıda Cüneyt ÖZKUL'un yazısını ilgi ile okudum, doğrudur. Ancak pes etmeden aşağıda belirtmeye çalıştığım bazı verilerin ışığında yeniden kolları sıvamanın ne zararı olabilir ki?

1. Ağın'da sulu tarım yapılan veya yapılmaya elverişli arazi yüzölçümü nedir, fert başına düşen miktar nedir?

2. Susuz tarım ve meyvecilik alan miktarı nedir?

3. Kavak yetiştiriciliği ne durumdadır?

4. Endüstriyel bitki yetiştiriciliği ne durumdadır?

5. Tahıl ürünleri yetiştiriciliği ne durumdadır?

6. Büyük ve küçükbaş hayvan sayımız, kümes hayvanları miktarımız nedir?

7. Suni yem tedarik imkânları ne ölçüdedir? Takviye olarak doğal yem öğretme imkânı nedir?

8. Her türlü üretim için kalite kontrolü ve seleksiyon yapılıyor mu?

9. İhracat için üretimde ve ambalajlamada satandardizasyona uyuluyor mu?

10. Talep arzı karşılıyor mu? Talep mahallinin üretim mahalline uzaklığı (nakliye).

11. Tüm koşullar uygun ise kooperatifleşme en sağlıklı yol değil midir?

12. Belediyenin bir soğuk hava deposu özellikle elma, ceviz, badem içi gibi ürünlerin hüsnu muhafazası için mevcudiyetinin mali portresi nedir?

Sonuç: İpek böceği kozası, iç badem toplayan 1.nci eller mazi oldu Kürtlerin takas yoluyla bazı ürünlerimizi değerlendirmeleri de mazi oldu, göl dolmadan ceplere istimlak paraları doldu, kahveler boş ve tembellerle, kafalar sorumsuzluklarla doldu.

Yukarıda zikrettiğim 12 hususun dışında aklıma gelmeyen diğer her türlü istatistikî verilerin ışığında bir kalkındırma komitesi ihdas edilerek sosyo-ekonomik yapıya yeni bir şekil getirilemez mi?

Saygılarımla.

Karşıyaka-15 Nisan 1992

Aksak (♩=100)

SABA ŞARKI
"Bir Nâgme yarat"

SÖZ : H. Nuri GENCÜŞMAN
MÜZİK : İrfan TURAN

BİR NÂĞME YARAT ŞEN SESİNİN HER AKIŞINDA
DA - SAZ - DA - SAZ - SEV - DA - E - Rİ YİP
AK SIND CEY - LANBAKİ ŞİN - - DA - - -
SEV DA - E Rİ YİP - AK SIND CEY - LANBAKİ ŞİN
DA - SAZ - BİR TATLI ELEM VAR GÜ ZELİM
CAN YAKI ŞİN - DA - SAZ - BİR TATLI ELEM
VAR GÜZELİM - CAN YAKI ŞİN - DA - SAZ -
KARAR
DA - SAZ

A. Ömer
6 MAYIS 1991 K. YAKA
İZMİR

BİR NÂĞME YARAT ŞEN SESİNİN HER AKIŞINDA
SEVDA ERİYİP ARIŞIN O CEYLAN BAKIŞINDA
BİR TATLI ELEM VAR GÜZELİM CAN YAKIŞINDA
NAKARAT

TRT Müzik Dairesi Bşk. nın
18-7-1991 gün ve 3302/678 sayılı
inceleme sonuçları yazısıyla yayımlanması
uygun görülmüştür.

YANILIYORSUNUZ, DOKTOR BEY...

Dr. Kriton DİNÇMEN

Son iki yıldır içinde sürekli olan sıkıntı, muayene günü yaklaştıkça artıyordu. Geçen ayki son celsede, mahkeme "hukuki ehliyetini haiz olup olmadığının tespiti" için muayenesine karar verdiği an boğazında ber şey düğümlenmiş, bir yumruk gelip boğazını tıkamıştı. Günler geçtikçe de yumruk büyüdü, sertleşti, onu büsbütün nefes alamaz hale getirdi....

Ne idi bu Heyet?... Nasıl anlıyacaktı onun akıllı olup olmadığını?... Bir türlü akli kesmiyordu bu nuayeneyi... Evet, midesi ağrısa, kalbi teklese kolay... Ellerler, dinlerler.... Olmadı mı, rötgeni var, elektrosu var... Anlarlar... Ama, bu öyle değil ki... Akıl bu! Ne tutulabilir, ne de elleyebilirsin... Ondan sonra... benim için doğru olan, akıllı işi olan şeye sen de doğru der misin?... Yani, senin akıllı dediğin şeyin ille de akıllı mı olması gerekir... Ne soracaklardı ona... Nasıl anlıyacaktı durumunu?... Ve, en önemlisi, o asik suratlı erkekli kalabalık karşısına çıktığında nasıl otursun, nasıl davransın, neler desin ki ona hasta demesinler....

İşte de, otobüste de, akşam yemeğini yalnız yediği köşedeki ol lokantada da hep bu konu kafasını kurcalıyordu... Aklından koymaya, uzaklaştırmaya çalıştıkça da, sanki, o daha bir inatla beynine yapışıyordu... Gözlerini kapıyor, yüzünü buruşturuyor, kafasını sallıyor, aklına başka şeyler getirmeğe çalışıyordu; boşuna, o kahredici kuşku hep oradaydı....

Tüm bunlara katlanmaktansa davasından vazgeçmeyi, yenilgiyi kabullenmeyi düşündüğü çok oluyordu... Boşanmasaydı, ne olurdu sanki... İşte, şimdiye kadar nasıl boşuna yirmi beş yıl geçmişse, yaşamında önünde kalan beş-on yılı da aynı şekilde geçirebilirdi... Değer miydi bunca özünü?... Ne var ki, karısı ile çocuklarının kendisine karşı oluşturdıkları nefret yumağını düşündükçe, her şeye karşın, bu işi sonuna kadar götürme gücünü kendinde buluyordu....

Açtığı davayı durdurabilmeleri için, onlar da, kendisinin bunamış bir deli olduğunu ileri sürerek hacir altına alınmasını istemişlerdi. Onlardan her şeyi bekliyordu da, böyle bir karşı iddiada bulunabileceklerini, böylesine aşağılık bir yola sapabileceklerini hiç düşünmemişti. Demek ki, bir taraftan karısının kendisine karşı duyduğu kin, diğer taraftan da çocukların kendilerine kalacak malların azalabileceği korkusu işi buraya kadar götürmüştü.

Ertesi gün, sabah saat dokuzda muayeneye

çağırılmıştı. Sebzeli haşlama etinin suyunu kaşıklarken, ertesi sabah geçireceği sıkıntılı saatler aklına geldi. Bir ara daldı, duraladı, elinde kaşık daldı... Kendine geldiğinde, kasadaki kısa boylu gülec Ermeni lokantacının uzaktan ona sevecenlikle baktığını gördü... Lokantacı, ayrıntılarına kadar değilse de, şaşmaz bir tekdüzelikle her akşam aynı saatte gelip sebzeli haşlama eti ile bir tatlı yedikten sonra, sessiz bir sıkıntı içinde, paltosunun yakasını kaldırarak karanlığa dalan müşterisinin sorununu biliyordu. Göz göze geldiler. Adamın yüzü acı bir gülümseme ile gerildi, havadaki eli ağzına geldi....

Akşam karanlığı içinde geleni gideni seyrekleşmiş caddede biraz yürüdü. Işıklı vitrinlere ilgisiz gözlerle baktı... Ne de bol erkek kozmetiği satılıyordu... Çeşitli güzel şişelerde şampuanlar, kolonyalar, afterşevler arasında da bir köşede tüm çarpıcılıklarıyla sergilenmiş bir-kaç kravat ve erkek çorabı... Demek ki, artık, erkek mağazalarında her şey satılırdı.. Gençliğinde erkekler koku sürmezdi; kokusu olan erkeğe iyi gözle bakılmazdı... Köpürtülmüş beyaz sabun ve jiletten başka ne traş ne de erkek tuvalet malzemesi vardı... Aradan geçen yıllarla birlikte değerler de değişiyor, değişmişti....

Gayesiz, isteksiz adımlarla biraz daha yürüdü... Ayak-kabıcı vitrinlerine, elbise ve pardösü vitrinlerine göz gezdirdi... Sinemaların kapılarındaki afiş ve resimlere baktı... Bir an için, sırf zaman geçirmek için, her hangi bir sinemaya girmeyi düşündü; hiç olmazsa, bir iki saat için sıkıntısından uzaklaşmış olacaktı. Gözü, bir daha, sinemanın kapısındaki film afişlerine, resimlere gitti... Hiç tanımadığı sanatçılar... Artis deyince aklına Humphrey Bogart, Marlon Brando, Spencer Tracy, James Mason, Betty Davis, Rita Hayworth gibi isimler gelirdi... Şimdikiileri hiç tanımazdı... Kendisi için hiç bir anlamı olmayan resimlerdeki isimlere, oynayan artistlere baktı... Sonra vazgeçti... Etrafına bakındı.... Cadde aşağı-yukarı boştu... Akşamın ölü bir saatiydi; herkesin ya evine dönmüş olduğu, veya akşam bir yere gitmiş olanların evlerine dönmeleri için erken olan bu saatte yollar kalabalık olmazdı... Birden içinde bir ürperti, bir üşüme duydu... En iyisi eve dönmesi, yatağına uzanması olacaktı... "eve gitmek" diye düşünürken, kendi kendine güldü... (ev) dediği, evinden ayrıldıktan sonra iki yıldır kaldığı yazhanesinden başka bir şey değildi; yazhanenin arka taraflarında bir paravanla gizlenmiş dar bir yatakla

çamaşır ve elbiselerini koyduğu ufak bir dolap tüm eviydi zaten...

On buçuğa doğru yazıhanesinin kapısını açtığı anda kaloriferin sıcaklığı yüzüne vurunca sevindi. Koca handa, kendisinden başka kalan yoktu. Kapıcı Ali efendinin eline zaman-zaman sıkıştırdığı bahşış işe yaramıştı; hanın kapanma saatinden önce kazana atılan beş-altı kürek kömür, kalorifer sıcaklığını epeyce sürdürüyordu...

Derisi aşınmış, sustaları bozuk koltuğa oturdu; ayaklarını uzatarak arkaya doğru kaykıldı. Hiç bir şey düşünmemeye çalıştıysa da, ertesi gün geçireceği tatsız saatleri akıldan uzaklaştıramadı. Kalktı, köşedeki evrak dolabının bir gözünde üçüncüden gelen temiz gömleklerine bir göz attı. Nasıl giyinmesi daha uygun olurdu, acaba? Koyu gri kostümü ile beyaz gömlek ve koyu vişne çürüğü kravatla pek mi özenmiş gibi durdu? Yoksa, balık sırtı gri bir ceket ve koyu fume pantolon ile daha rahat ve kendinden emin bir görünüme mi girecekti? Ama, ya Heyet'tekiler böyle spor bir havayı kendilerine karşı saygısızlık, "durumu ıdraktan aciz olma" diye değerlendirelirse?... Altmış yaşlarında bir adamın resmi bir yere, hele hele kendisinin akıllı olduğunu ispatlama durumunda olacağı bir yere gitmesinde klasik giyinmesi, ne de olsa, daha iyi olacaktı... Her halde, büyükçe bir salona alacaklardı onu... Kaç doktor olacaktı?... Üç mü?... yok... (Heyet) dendiğine göre, en az beş-altı kişi olurlardı... Gözünün önüne abus suratlı, yorgun, bezgin bir sürü yaşlı veya hırçın, sert bakışlı, ukala genç kadın ve erkek simaları geldi... Hastahane koşullarında olduğu gibi, beyaz önlük giymeleri gerek; ne de olsa, doktorlardı... "Zaten doktorlar, beyaz önlükleri olmazsa kuvvetlerinden birşey kaybederler kaygısıyla, iş yerlerinde, ister koşuş içinde olsun isterse yemekhanede veya toplantıda olsunlar önlüğü üstlerinden çıkaramazlar" diye akıldan geçirdi... Masada duran kütüphanesini eline aldı, boş gözlerle yeniden yerine koydu. Pencereye yaklaştı. Dışarıda hafif bir yağmur başlamıştı. Kimselerin geçmediği yola, park etmiş arabalara baktı... Sonra, geçti, kolduğu gömüldü... Gözlerini kapattı...

Ne sorarlarsa, apaçık ve doğru olarak cevaplandıracaktı... Gayet tabii, tam bir saygı içinde konuşursa daha iyi olacaktı... Belki de, sinirlerinin kuvvetini ölçmek için ona ters, hatta kaba da davranırlardı... Her ne pahasına olursa olsun, sinirlendiğini göstermeyecekti, sıkacaktı dışlarını... Ama, ya o zaman da doktorlar, kendisinin "dış uyarılara karşı tepkilerinin yetersiz olduğu" şeklinde bir karara varırlarsa?... yüzü kasıldı... Bir karara varamıyordu...

Önemli bir konu da, kendi öz sorununu nasıl aktarabileceği idi... Altmış yaşlarındaki bir adamın karısından boşanmağa kalkması, çocuklarından ayrılması ve tek başına yaşamağa karar vermesi de başlı başına bir akılsızlık gibi görülemez miydi? "Metresi var" diye düşüneceklerdi... Bu da topluma ters düşerdi... Hele, kişi, kendisini değil de başkalarını yargılıyorsa... Bir nokta daha da vardı... Ya Heyet'teki doktorlar arasında da, aynı sorunu olup ta çözemeyen biri varsa, karşındaki adamı kendi yetersizliğinin açısı altında yorumlamaz mıydı?... Gözünün önüne şüpheci yaşlı gözler, alaycı genç çehreler, düşmanca bakan doktor hanım gözleri geldi... Hepsi, tüm hınçlarıyla üstüne çullanıyorlardı... Verecekleri kararda kendi öz sorunlarını yansıtan düşman yüzler... Sert sorular, dolanbaçlı yollarla hastalık arayan ve hastalık bulunca da zevklenen insanlar... Kalın dosyalar, not almalar... Karşılıklı bakışlarla verilen kararlar... İmzalamaları için birinden diğerine aktarılan kağıtlar...

Bir süre sonra, koltukta uyudu kaldı...

Her şey tam düşündüğü gibi olmuştu. Ruhsuz, sıkıntılı binanın önünde otobüsten indiğinde, sürekli yağın yağmurla daha da kabaran bir çamur denizine dönüşmüş

yoldan avluya girinceye kadar ayakabiları ile pantolonunun paçaları iyice kirlenmişti. Saygılı bir hademenin açtığı kapıdan birinin büyük bir kasıntı ile girdiğini görünce, oraya doğru seyirtti ise de, yanlış kapıda olduğunu ve kendisi gibi insancıkların yan kapıdan girmelerinin gerektiğini kapıdaki yazıda okudu; gerisin geriye döndü ve ilerdeki camekanlı kalabalık kapıya yöneldi... Ürkek, kuşkulu, tedirgin bir sürü insan camekan ile dış kapı arasında sıkışmıştı; gergin yüzler, endişe ile buruşmuş alınlar... Kapıdaki görevliye elindeki mahkeme kağıdını gösterdi. Yandaki soğuk bir odada beklemesi gerekiyordu. Aynı kuşku, aynı korku, aynı güvensizlik etrafa sinmişti... Duvar dibindeki sıralara, duvarlara, açık kapıdan ılık çalarak içeri giren buzlu rüzgara, pencerelere, insanlara sinmişti bu güvensizlik... Elle tutulan, vıcık-vıcık, yağlı, pis bir sıkıntı vardı etrafta... Pembe önlüklü bir kadın kendisine bir şey demeden elindeki kağıdı aldı, ve kendisinin herhangi bir soru sormasına meydan vermeden, bir ölü ruhsuzluğu içinde odadan çıktı, gitti. Her halde beni çağırırlar, diye düşündü. Gördüğü beş-altı yaşlarındaki çocukların bu kahredici yerde ne aradıklarını anlamadı. Kimseye de bir şey sormadı; zaten, herhangi bir şey soracak hali de yoktu. Griip çıkanlara, elleri birbirine uzupun zincirlerle bağlı gelen bir sürü zavallı ile başlarında kayıtsız duran jandarmalara anlamsız gözlerle baktı, durdu... Kapının aralığından dışarının ıslak soğuğu iliklerine kadar işliyordu. Paltosunu çıkarmadı. Utulu çeketi ve beyaz gömleği ile sırsıklam olmuş pantolon paçaları ve çamurlu siyah ayakkabıları kendisine acalıp, zavallı bir görünüm veriyorlardı. Hiç beğenmedi kendisini; tüm güvenini kaybetti... Burnu akıyordu. Herhalde son günlerdeki nemli hava ile bu sabahki yağmur ona nezleyi kazandırmıştı. Kağıt bir mendil ile burnunu sildi, kirlili ben dili bir süre elinde tuttu, sonra, usulca, kimseye farketirmeden sandalyesinin arkasına atıverdi, ayağı ile de iyice arkaya itti...

Mahkemeden kendisine gelen kağıda bakılırsa, saat dokuzda muayenesi yapılacaktı. Yazıda, "hukuki ehliyetinin ve vasiye muhtaç olup olmadığının tayini için yapılacak muayenede hazır bulunmasını gerektirir; muayene günlerinin filan ve falan olup müracaat saatinin dokuz-on olduğu..." bildiriliyordu. Bir an önce bu sıkıntıdan kurtulması için, erkenden, saat dokuzdan önce gelmişti... Ama, işe bak ki, geldiğinde her taraf dolu idi, kimsenin kimseye baktığıda yoktu...

Gözü duvardaki saate iliştiğinde, öğle saatinin çoktan geçtiğini farkettili. Karşındaki merdivenler ile koridorlardan beyaz gömlekli ve memurlar yemekhanelere doğru iniyorlardı. Besbelli ki, muayene sırası kendisine daha gelmemişti. Neden böylesine geç kalındığını sormak istedi, sonra vaz-geçti... En ufak bir açık vermek istemiyordu...

Biraz daha belkeli. Önünden geçerken elleriyle yağlı ağzını silen bir memura, çekinerek, ne zaman muayeneye çağırılacağını sorar gibi oldu. Elindeki kağıt istediği kadar yazsın, sabahları zaten hastalara bakılmazmış; doktorlar raporları okurlarmış birbirlerine... Ancak öğleden sonra sıra hastalara gelirmiş... Bu "hastalar" sözü kendisini iyice huzursuzlaştırdı. Demek ki, muayene olacağına göre "hasta" imiş, "hasta" olarak kabul edilmiş... Anlaşıyordu ki, doktorlar başta kendisini "hasta" olarak görecekler, "sağlam"lığını kanıtlanmasını da kendisine bırakacaklardı. Yani, baştan, yarış için karşı tarafa avans vermiş oluyordu. Yapabileceği bir şey yoktu; böyle kurulmuştu bu işler...

İsmi çağırılması, kendisini, içinde bulunduğu yavaş durgunluktan çıkardı. Sese doğru yöneldi. Merdivenlerden çıkarken yukarıki katın tatlı ılıklığı ile karşılaştı. Gene bir sürü kapının önünde, beş-altı kişi ile beraber, bir süre beklemesini söylediler. Öylesine yorgun

ve bıkkın hissediyordu ki... İçinden kaçmak, merdivenlerden gerisin geriye inerek sokağa çıkmak ve herşeyden vazgeçmek, herşeye boyun eğmek, herşeyi kabullenmek geldi.. Tüm bu toplumdaki, tüm bu düzenden, tüm bu insanlardan ve kurallarından nefret ediyordu... Herkese karşı "peki, anlaşıldı... kazandınız.. artık sizlere karşı baş kaldırmayacağım..." diye bağırarak geldi içinden...

Birinin kolundan çekip kendisini sarstığını duydu, "ne duruyorsun yahu... hadi, içeri girsene... içerideki zaten huysuzun biri... gene bağırarak bize, geç kalıyoruz diye..." söylenen hademenin açtığı kapıdan içeri itildi... Bir süre, kapının önünde durdu... Ne yapacağını, nereye oturacağını bilmeden gözünü çevresinde gezdirdi. Uzun, atınlı biçiminde bir masanın etrafında yorgun, bezgin, neşesiz, ilgisiz, duygusuz bir kaç beyaz gömlekli sıralanmıştı. Yanlarında da, tabureler üstünde tünemiş bir sürü gencecik beyaz gömlekli, ilginç bir filmde veya heyecanlı bir sırte imiş gibi, boş gülümsemeler ile kendisini izliyorlardı. Kapının yanındaki ufak masada duran tepeleme dosyaların arkasında, kocaman defterlere bir şeyler çizistiren yaşlı bir kadın ile gençten bir çocuğun başlarını farkettiler. Anlamayan gözlerini duvarlara çevirdi, tüm duvarı kaplıyan resimlerdeki kendini beğenmiş kasılmış erkek ve kadınlar gözlerini kendisine dikmiş hissimla bakıyorlardı; sanki, insanı yıkmak için oradaki canlılar yetmiyormuş da, bir de bu resimleri asmışlar buraya, diye düşündü.

Atnalının ofisindeki yaşlı adam gözlüklerinin üstünden ona bakıyordu. Birisi, kolundan hafifçe çekerek ortadaki bir sandalyeye oturtmak istedi. Duruladı. Otursaydı, Heyet'e saygısızlık olmaz mıydı? Daha doğrusu, onlar öyle algılar olabiliyorlardı. Yaşlı adam ona, nazık mı sert mi olduğunu pek anlayamadığı bir sesle "otur, otur efendim" diye üstelendi; kendisi bir an için direnmeğe kalkışınca da, belirgin sert bir tonda oturmasını istedi. Sandalyeye ilişti, ayaklarını topladı, yüzündeki endişeyi saklamaya çalıştı, bekledi. Atnalının etrafındakilere, çekinerek baktı. Sağ baştaki ürkek bakışlı genç doktor bir kendisine bir ortada oturan yaşlı adama bakarken, onun yanındaki şişman ve hırçın bakışlı gözlüklü dok tor hanım gözlerini kendisine dikmiş baştan aşağı süzmekteydi; heyecanlı bir romanı okur gibi dosyayı karıştıran sarışın bir doktor hanımın yanında da, orada bulunmaktan memnun olmadığını her haliyle belli eden gençten diğer sarışın bir doktor hanım ölçülü bir nezaketle etrafa gülümsüyordu. Öbür yanda ise, ağzını açmadan savcı bakışlarıyla herkesi gözaltına alan dördüncü hanım doktorun yanında da "benim yerim bu yanlarda olmasa gerek" dercesine kasılmış yaşlı bir erkeğin küçümser bakışlarının tüm odayı kapladığını gördü. Onun yanındaki orta yaşlı, parlak gözlüklü erkek ise, olup bitenlerden tamamen uzak, pencereye doğru tuttuğu filmierle önündeki bir kaç tomar evraka dalmış, önüne sürülen kağıtları imzalamaktaydı.

Demek ki, kendisine akıllı veya deli diyecek olanlar bunlardı... İçindeki tedirginlik daha da arttı... Kendisini anlayabileceklerine pek aklı yatmadı... Ellerini oğuşturdu bekledi..

"Efendim, bir hukuki ehliyet meselesi... boşanma davası açmış... Karısı ve çocukları da, kendisinin vesayete muhtaç olduğunu iddia ediyorlar..." dedi o meraklı doktor hanım ve dosyayı ortadaki beyaz saçlı adama uzattı. Saçı dökülmüş, yüzü buruşuk adam dosyayı şöyle bir karıştırdıktan sonra, acalıp ufak gözlüklerinin üstünden yorgun gözlerle kendisine bakarak "evet, ben olayı bilmiyorum... anlatın, lütfen..." diye renksiz bir sesle sordu. Ne söyleyecekti, ne söylemesini istiyorlardı? Şayet, sorulacak bir şey varsa, soracak olanlar onlardı... Ağzında bir şeyler geveledi, durumunu anlatır gibi oldu... Daha sözünü bitirmemişti ki, dosyayı okumuş olan doktor

hanım atılarak, kendisinin bu yaştan sonra boşanmağa kalkışmasının ve evinden çıkıp sefil bir halde bir handaki yazıhanesinde yatıp kalkmasının dahi, tek başlarına, bu adamada ciddi bir bozukluğun varlığının belirtileri olduğunu öne sürdü.

İrkildi. Tüm vücudu çekildi. Yanlış mı anlamıştı? Doktor hanım, nereden çıkarmıştı bu kararını? Kendisi bir şey söylememişti ki... Sormuşlar, o da sorunu hakkında bir-iki kelime ile bilgi vermişti. Nereden çıkmıştı bu "ciddi bozukluk?" Nasıl anlamışlardı? Neler oluyordu? Gittide belirginleşen ürkütücü bir tehlikenin yaklaşmakta olduğunu anladı... Yakıcı, yıkıcı, bağışlanmaz, elle tutulan bir tehdit havası her tarafını sardı. Korktu. Ne yapacağını bilmiyordu.

Doktor hanımın daha bu sözleri bitmemişti ki, genç asistanın yanında oturan o sert bakışlı gözlüklü doktor hanımın, tepeden inercesine, çocukluğunda evdeki kuvvetli kişinin babasının mı yoksa annesinin mi olduğu sorusu ile karşılaştı. Olanlara, kendisine sorulanlara, kendisi için söylenenlere hiç akıl erdiremiyorlardı. Muayene odasına girdiğinden beri duyduğu huzursuzluk büsbütün arttı; artık ne diyeceğini, ne demesi gerektiğini, nasıl davranacağını tamamen şaşırmıştı... Hiç bir şey anlamıyordu. Ağzı kurudu, boğazı düğümlendi, çarpıntısı arttı, göğsünde bir sıkışma duydu. Doktor hanıma, çekingen bir tavırla, normal bir evde büyüdüğünü ve evde babasının gündüz çalışıp akşam eve dönen ufak bir memur, annesinin de basit bir ev kadını olduğunu, evde kuvvetli veya zayıf kişilik diye bir ayırımın söz konusu olmadığını izaha çalışırken, bir evvelki doktor hanım araya girerek, bu adamın evinden çıkmasında paranoid bir ögenin olabileceğini ve bu husus üzerinde önemle durulmasının şart olduğunu, yüzündeki al-al dalgalanmaları şiddetlendirerek hırçın ve kırılgan bir ifade ile vurguladı.

Söylenenler içinde kulağına çarpan (paranoid) sözcüğünün ne olduğunu anlamadı ise de, kendisi için pek de hayırlı bir anlama gelmediğini sezinledi. Korkusu arttı.

Atnalının ortasında duran yaşlı adama baktı. Sıkıntılı, gergin bir yüz ifadesi içinde gözlerini bir kendisine, bir Heyet'teki mestekdaşlarına gezdiriyor, önündeki dosyayı, karıştıyordu. Bir ara, gözlerini dosyadan kaldırdı ve masanın öbür yanındaki yaşlı doktordan fikrini sordu. O da, başını dikleştirip sesine bir başka ağırlık vererek ellerini hafiften uzattı, hafifçe öksürdü, koltuğunda arkaya doğru kaydı ve bilgici bir şekilde kanaatini açıkladı. Vak'anın tetkik edilmesi gerekti... Ne de olsa, bunca yıldan sonra, kocaman çocukları varken böyle bir şeye kalkışması, geceleri bomboş kalan bir handa sefil bir şekilde iki yılını geçirmesi pek akıllı işi değildi... Doktor hanımın dediği gibi, altından paranoid bir şeyler çıkabilirdi... Hepsini biliyordu ki, paranoidler hezeyanlarını bal gibi saklayabiliyorlardı... Bir şeyler vardı bu vak'ada... Gayet doğal ki, böyle beş dakikada doğru bir karar vermek olanaksızdı... En doğrusu, galiba, bir süre için, kişinin bir akıl hastahanesinde gözlem için yatırılmasıydı... Hiç olmazsa, başkaları da vak'ayı görür ve bu suretle, rapor verdiklerinde karar sorumluluğunu, kişiyi hastanhanede tetkik etmiş olacak arkadaşlarıyla paylaşmış olacaktı...

Savcı bakışlı doktor hanım ağzını açmıyor, kimseye inanmaz bakışlarla herkesi süzmeye devam ediyordu. Bu sırada, sol baştaki orta yaşlı doktor, başını önündeki rötgenlerden kaldırarak bir adama bir de Heyet'tekilere baktı ve "ne idi bunun suçu" diye acıip bir şey sordu. Herkes sıkıntı ile gülümserken, ortadaki adam "hukuki ehliyet konusu bu... ceza ehliyeti değil... o vak'ayı bitirdik ya... siz de imzalandınız, efendim..." diye yarı kızgın, yarı alaylı bir şekilde yanıtladı.

Boğazı düğümleniyor, her tarafının terden sırlıklam olduğunu hissediyordu. Şaşkın bir şekilde etrafın bakındı.

Kalbinin çarpıntısı vücuduna yayılıyor, kalbinin her atışında nabızı ile beraber sanki tüm vücudu da sarsılıyordu. Gömleğinin yakası, yüzünden ve ensesinden akan terle suya batmıştı. Şimdi de, kendisini tımarhaneye mi yatırmağa kalkıyordu bu adamlar?... Ya-hu ne yapmıştı, ne idi kusuru, suçu ne idi?..

Dilin döndüğü kadar, olanları yeniden anlatmağa çalıştı. Kendisinin hiç, ama hiç bir delili yoktu... İşinin başında idi, parasını sağa sola harcamıyordu, vergisini veriyordu, polisle başı hiç derde girmemişti, barlarda veya randevu evlerinde orospularla dolaşmıyordu, sabahları gazetesini alıp okuyor ve akşam üzeri de o gösterişsiz lokantada yemeğini yiyordu... Herkesin yaşadığı bir hayatı yaşıyordu... Sorsunlar, bakın nasıl bilecekti günlük siyasal ve toplumsal olayları, günlük rayıç kıymetlerini de biliyordu, her gün bu işlerin içinde idi... Bir iş adamı idi... Seviyordu, sayılıyordu çevresinde... Tek yapmak istediği şey, karısından boşanmaktı... Karısı da, aslında öyle kötü bir kadın değildi... Ama, ne yapabiliirdi ki, anlaşıyordu onunla... Başlangıçta dayanabiliyordu buna, ne var ki yılların geçmesiyle artık gücü kalmamıştı... Sevmeyişi o kadını artık beraber yaşamak istemiyordu... Kendisi de biliyordu ki, artık, bu yaştan sonra hayatta gülme olanağı pek yoktu, ama, hiç olmazsa, şayet hayat ona bir-iki gülümseyebilme şansını tanıtmışsa onu kaybetmek istemiyordu... Bunda ne bozukluk vardı ki... Karısına bir kaç kez bu konuyu açmıştı... Olanakları içinde, istediği tazminatı vermeğe hazır... Çocukları ile de konuşmuştu... İkisi de yetişkin, meslek sahibi genç insanlardı... Şimdiye kadar onlarla aralarında herhangi bir pürüz çıkmamıştı... Onlardan anlayış bekliyordu... Ama tüm bu girişimleri bir işe yaramadı... Ve, işte şimdi iş mahkemeye aksedince, aklından bile geçirmeyen bir durumla karşılaşmıştı... Yazıhanesinde kalmasına gelince de, evet, orada kalması pek rahat değildi... Ama, mahkeme sonuçlanıncaya kadar orada kalmayı uygun bulmuştu... Ev tutsa, metresi var derlerdi... Otelde kalsa, parasını şurada burada kadınlarla yiyor derlerdi... Başka ne yapabiliirdi... Tüm bu anlattıklarında bozuk olan, kendisine deli dedirtecek şey ne idi!..

Anlatıyor. Heyet'tekileri inandırmağa çalışıyordu. Ve, ve inandırmağa çabaladıkça da heyecanı yüzüne vuruyor, yüzü kızarıyor, terliyor, sesi titriyordu. Kendisi anlattıkça, tüm gözlerin üstünde odaklaşması durumunu daha da güçleştiriyordu. Dostça bakmıyan, bozukluk arayan, hastalık bulmak isteyen bir sürü göz bıçak gibi batıyordu vücuduna. Son bir kez, kendisini toparlamağa gayret etti. Cebinden mendilini çıkardı, terini sildi. Heyecanlandığı ve belki de fazla konuştuğu için Heyet'tekilerden özür diledi. Sustu. Odada tuhaf bir sessizlik oldu, ürkütücü, tehlikelere gebe bir sessizlik... Ne olursa olsun, ne karar verilerse versinler umurunda değildi... Tek istediği şey, bir an evvel şu düşman odadan çıkmaktı... Birden, sağ baştan gelen sert bir sesle irkildi. Baştaki katı bakışlı gözlüklü doktor hanım, kendisine, anesi ile ilgili cinsel içerikli rüyalar görüp görmediğini soruyordu. Şaşırdı. Tüm yaşamı boyunca aklına bile gelmeyen bu soruyu nasıl yanıtlayacağını bilemedi... Yüzündeki çaresizlik ifadesi büsbütün arttı, birşeyler söylemek için ağzını açtı, yutkundu, anlaşılmas bazı sesler çıkarıldı, sustu... Doktor hanımın yüzü, olayı çözmeyen mutluluğu içinde parladı ve bir meydan muharebesini kazanmış bir başkumandan edasıyla diğer meslektaşlarına dönerek "çözülmemiş Ödipal bir olay var, burada" dedi, "görmüyor musunuz, esas konuya gelince nasıl blokaj ortaya çıkıyor! enne ve anneye karşı cinsel arzuyu karısına yöneltmiş... ve, o nedenle duyduğu suçluluktan kurtulması için de, çareyi boşanmakta buluyor... Analizde böyle olaylara sık sık rastlıyorum..." diye tamamladı, ve, kendisine anlamsız gözlerle bakan o acıip gözlüklü yaşlı

doktora kızgın gözlerini dikti...

Bir yandan filmlere bakan, bir yandan da önünde duran kağıt tomarındaki her sayfayı okumadan imzalayan orta yaşlı doktor başını kaldırdı, ve "geç kalıyoruz.. yemekhane kapanacak... bir karar verelim... belli... normal bir adam değil..." diye ortadan bir laf attı.

Olanlardan, söylenenlerden hiç bir şey anlamıyordu; tamamen şaşmıştı. Ne oluyordu! Karısından boşanmak istemesinin, kırk yıl evvel ölen annesi ile ne ilgisi olabilirdi! Ödipal olay diye bir laf edilmişti... Ne ola ki bu?... Kendisinin normal bir kimse olmadığına belli olduğunu söylüyorlardı... Ne yapabiliirdi, ne yapması gerekiyordu... Elinden geldiğince, apaçık ve hiç bir şeyi saklamadan kendileriyle konuşmuştu... Başka ne bekleniyordu kendisinden...

Dosyayı ilk tetkik eden doktor hanım yeniden söze karıştı. Hiç bir kadının kocası için, ve hele hele yetişkin iki çocuğun, durup dururken babalarına deli demeleri beklenemezdi... Muhakkak bir nedeni olmalıydı... Bu adama (normal) raporunun verilmesi olanaksızdı!.. sonra, ilerde hastalığı ortaya çıkarsa ne yapacaklardı!.. kendi meslektaşlarına karşı rezil olurlardı!... Konuşurken heyecanlanıyor, yüzü kızarıyor, heyecanlandıkça da sesi dikleşiyor, tüm bilimsel otoritesiyle adamın paranoid olduğunu savunuyordu. Doktor hanımın tam karşısında, atnalı masanın öbür ayağında oturan pozcu yaşlı hakim de, doktor hanımı başı ile onaylıyordu. Paranoid hastaların, hastalıklarının temelini oluşturan hezeyanlarını pek güzel saklayabileceklerini, ve bu duruma frenkçe disimülasyon, eski arapça tabiri ile de keitm-i mâraz denildiğini etraftaki taburelere tünemiş ve tüm bu olup bitenleri eğlenceli bir tiyatro sahnese gibi izlemekte olan genç beyaz gömleklilere izah etti.

O zamana kadar fikrini pek açıklamamış olan yorgun ve bezgin bakışlı ortadaki yaşlı doktor etrafına bakındı, karşısında bitmiş bir halde sandalyede yığılmış kalmış adamı süzdü, önündeki dosyayı bir daha karıştırdı, duruladı. Eline kalemi aldı, birşeyler yazar gibi oldu, sonra yeniden durdu, adama bir daha baktı ve atnalını çevreleyen beyaz gömleklilere döndü... "haklısınız, her halde, bir süre müşahadesi ile alınacak raporta birlikte tekrar muayene edilmek üzere bize gönderilmesi uygun olur..." dedi, ve yazdığı kararı imzalamaları için meslektaşlarına uzattı...

Gecenin bu ilerlemiş saatinde, karanlık hanın ışığı yanan tek odasından yükselerek boş koridorlara yansıyan sesi duyan kimse olmadı. Kloriferin çoktan sönmesiyle buz gibi olmuş odadaki deri kaplı eski koltukta uyuya kalmış, her yeri tere batmış adamın kurumuş genzinden çıkan "yanılıyorsunuz, doktor bey..." sözleri kararmış duvarlarda yankılandı, durdu.

**LÜTFEN
ABONE OLUNUZ VE
ABONE ÜCRETLERİNİZİ
PTT 101843 NOLU
ÇEK HESABINA YATIRINIZ**

“GÜZEL”İ ARARKEN DÜŞÜNCELER...

Rüştü Asyalı

Bizim "güzel" işimiz "tiyatro"nun tanımı oldukça zor. Güzel diyorum, çünkü bütün güzellikleri içinde barındıran ve sunan bir sanattır tiyatro. Bir anlamda, bütün sanatların bileşimi, dağarcığıdır...

Bize gelince, yani, tiyatroyu hergün yeniden üretenlere, yaranlara... Bizi tanımlamak da zor. Gelgelelim, seyircimiz bizi, tiyatro sanatını -genelde- "iyi" ya da "kötü", "doğru" ya da "yanlış" sunduğumuz yargısıyla eleştirir. Canı sağolsun, ama, bu yaklaşım, işin kolayına kaçmak olmaz mı? Hem de biraz insafsızca değil mi? Kafama her takılışında, bu çelişki, yeniden düşünmeye iter beni...

Çelişki diyorum, evet... Denebilir ki: Seyirci ne yapsın? Eleştirel bir yargıya varırken, alışılmış kalıpları kullanıyor ve seyrettiği sanatçıyı da iyi-kötü ya da doğru-yanlış diye değerlendiriyor. Çelişki bunun neresinde? Bu soruya bulabildiğim yanıt şu: Yukarıdaki -alışılmış- çoğumuza pek de yanlış gelmeyen tanımlamalar yerine "etkileyici" ya da "ilginç" tanımlamalarını yeğlesek, seyircisi olduğumuz yapıta ve o yapıtı yaranlara, başka açılardan bakabiliriz ve daha sağlıklı yargılara varabiliriz, kanısındayım.

Konumuz tiyatro, benim de tek uğraşım tiyatro diye, kendimle de sizinle de tartıştığım, yalnızca "tiyatro" sanılmasın. Aslında, bütün sanat yapıtları ve sanatçılar için de geçerli olabilir bu düşüncelerim. Hatta, yaşamdaki her konuya yaklaşımımız için bile geçerli olmalıdır... Evet, "etkileyici" ya da "ilginç" tanımlamaları üstüne, daha ayrıntılı bir tartışma açmalıyım sanıyorum.

Alışageldiğimiz bu, iyi-kötü, doğru-yanlış

tanımlamaları, aklıma hep ve hemen "Neye göre?" sorusunu getirir. Öyle ya, neye göre iyi-kötü, doğru-yanlış? Çünkü seyrettiğimiz yapıtlar ya da o yapıtları yaranlar; kimi zaman, iyi ama yanlış ya da kötü ama doğru da gelebilir bize... Peki, bu durum ister-istemez bir çelişkiye düşürmez mi bizi? O zaman da değer yargılarımız, eleştirilerimiz sağlıksız olmaz mı? Bu yüzden "Neye göre?" sorusu karşısında afallayabiliriz de... Değil mi? Üstelik, "iki kere iki dört eder" in bile tartışılabilirdiği, yaşadığımız bu "bilim" ve "düşün" çağında, sanata ve sanatçıya "kolaycı" ya da "kalıpcı" bakmak yerine, yelpazesi geniş bir eleştirel yaklaşım, daha sağlıklıdır gibime geliyor. İşte bunun içindir ki seçimim, "etkileyici" ya da "ilginç" tanımlamalardır.

Hem, değerli meslekdaşlarımı anmak ya da kullaklarını çınlatmak, hem de "etkileyici", "ilginç" tanımlamaları üstünde düşünmek için, birkaç örnek vermek istiyorum: Rahmetli Yıldırım Önal, Türk Tiyatrosu'nun en "etkileyici" sanatçılarından biriydi. Kendine özgü "ilginç" bir kişilik yapısı da vardı. Anılarımızda -buruk ama- sevgi, hayranlık izleri bırakan bir yapı... Neyse, konumuz "etkileyici" olan tiyatrosudur, onu anımsayalım. Yıldırım Önal'ın tiyatrodaki her yaptığı "doğru" gibi gelirdi, acaba "yanlış" yaptığı yok muydu? Her rolünü "iyi" oynardı, "kötü" oynadığı rolü yok muydu dersiniz? Hayranlarından biri olduğum için, bana da "doğru" ve "iyi" tiyatro yapıyor gibi gelirdi, ama kendimle ve sizinle çelişkiye düşmemek istiyorum ve Yıldırım Önal için "etkileyici" bir sanatçıydı demeyi yeğliyorum. Öyle ki, o'nun yarattığı etki alanına, Türk Tiyatrosu'nda pekaz sanatçımız sahip olabil-

miştir. Nur içinde yatsın! Sonra... Tiyatro tanrısı Dionisos sağlıklı ve uzun ömür versin; sevgili Müşfik Kenter için de, aynı duygu ve düşünceleri taşıyorum. "Etkileyici" bir usta sanatçımızdır o'da... Niye, iyiydi-kötüydü, doğruyu-yanlış yargılarıyla çelişkiye düşelim? Peki, sevgili Genco Erkal, iyi mi-kötü mü? Doğru mu-yanlış mı? Geçiniz... Etkileyici mi? Evet! İlginç mi? Evet! Bu arada, Ferhan Şensoy arkadaşımız da, tiyatro olgusuna, "ilginç" yaklaşımla, bir "beğenen" çevresi yaratmış ve "etkileyici" olmaktadır. Amerika'nın ünlü caz ustalarından Louis Armstrong, trompetinin yanı sıra o "ilginç" sesiyle de "etkileyici" bir sanatçı değil midir? (Hemen ve özellikle belirtmek isterim: Adlarını andığım bu değerli sanatçılar, seçtiğim örneklerdir. Amacım, onların sanatları, sanatlıkları ile ilgili bir eleştiri getirmek değil; savunduğum tanımlamalar üstüne, düşünce denemeleridir.)

Asıl amacım da şu: Seyircimizin bizim için vardığı "Aaa... İyiydi!" "yok, yok... Kötüydü!" "Doğru yapıyor" "Hayır yanlış" gibi yargıları pek sağlıklı bulmuyorum. Bu yüzden "Neye göre?" diye soruyorum, tabii, sağlıklı yanıt alamıyorum. Çünkü, aldığım yanıt "Bana göre!" oluyor.... Önerdiğim, "etkileyici" ya da "ilginç" tanımlamalarını önce kendimle tartıştığım için, bir sanatçı olarak, içim rahat, yani size "hariçten gazel" okumuyorum. Bu konuda, kendimle ve sizinle iyice anlaşmak isterim: Etkileyici ya da ilginç bulduğumuz sanatçıların yaptıklarında, iyi ya da doğru yok mudur? Olmaz olur mu! Ama, kötü yada yanlış da vardır. Öyleyse, iyisi mi gelin de, doğruyu-yanlış, iyiydi-kötüydü yargılarını bir yana bırakıp, etkileyiciydi ya da ilginçti sınırında duralım, diyorum. İşte o zaman seyircimiz, "etkilenmedim" ya da "ilginç bulmadım" dediğinde, "Neye göre?" sorusuna vereceği "Bana göre!" yanıtında haklı olacaktır. Doğruyu-yanlış, iyiydi-kötüyü karıştırmadığı için, öyle seyircinin başımızın üstünde yeri vardır. Çünkü, "Neye göre?" sorusu, bence görece ve ayağı yere basmayan yargılara karşı sorulur. Bol keseden harcanan, kolaycı yargılara oldum-olası takılırim, saygı da duyamam...

Ayrıca, "Arabesk" kültür (!) de de -yalnız müzikte değil- yani, bizim insanımıza sıvaşmış, bulaşmış, nerdeyse yaşam biçimi gibi olmuş davranışlar karşısında bile, doğru-yanlış, iyi-kötü tanımlamalarından kaçınılmalıyız, derim. Çünkü, "yanlış" ve "kötü" diye nitelendirdiğimiz "arabesk" olgudan, bence "tütsü"den "etkilenen" ve bu tütsüyü "ilginç" bulan insanlarımız da var. Değil mi? Evet Var!

Bana bu yazıyı yazdıran asıl neden, bugünlerde Devlet Tiyatroları'nda seyircilerimize sunmakta olduğumuz, Tennessee Williams'ın ilginç oyunu "Düşler Yolu"nu izleyen seyircilerimizden, aldığımız tepkiler ve eleştirilerdir. Ne mutlu bize ki seyircimizin yaklaşımı olumlu, ama "ilginç"de... Çünkü, yirmiki yıllık -profesyonel- bir sanatçı olarak, ilk kez karşılaştığım bir eleştiri biçimi bu: Seyircilerimiz, ağızbirliği etmişcesine, "Pek anlayamadık, ama "etkilendik", "ilginç" bir oyun bu diyorlar ve bizi -hatır

için değil- yürekten kutluyorlar. Aslında, içinde yaşadığımızdan biliyoruz ki, oyunumuzda iyi ama yanlış; kötü ama doğru olan çalışmalar yapıldı. Bu, biz sanatçıların da, konuk yönetmen Christopher Martin'in de neden olduğu bir durumdu, kaçınılmazdı ve doğaldı. Ama, sonuçta seyircimizin oyunumuzu "etkileyici" ve "ilginç" bulması, işin içyüzünü bilen bir sanatçı olarak bana baştan beri savunduğum eleştirel yaklaşımın adını koydurdu.

Bu yazıya -düşünce açısından- başından bu yana başka türlü asılıp, şimdi de başka türlü bir yaklaşımla, son vermek istiyorum: Ben, tiyatroyla yaşamaya başladığım otuz yıl önceden bu yana, hep: "Aman, yaptığım tiyatro "doğru" olsun, "yanlış" olmasın; "iyi" olsun, "kötü" olmasın kaygısıyla davranmış bir sanatçıyım. Bundan sonra da öyle davranacağım, evet... Sonuna kadar! Ama, "Düşler Yolu" seyircisinin "bahane" olduğu gerçek, beni zaten düşünmekte olduğum bir tartışmaya itti. Bu tartışmaya sizi de ortak etmek istedim. Bugün yadsıyamayacağımız olgu, seyircinin sanatçıyı "etkileyici" ya da "ilginç" bulduğudur. Zaten, bence seyircimiz "doğruları-yanlışları", "iyileri-kötüleri" tartışabilmek için, sanatçının "etkileyici" olmasına gereksinim duymalıdır. Ya da biz sanatçılar, seyircilerimize -en azından- "ilginç" gelebilmeliyiz. Ama, birinci görevimiz de, tiyatromuzu "etkileyici" ve "ilginç" kılarken; tiyatroyu "yanlış" ve "kötü" yapanlardan, seyircimizi korumak olmalı.

Peki, iyi-kötü, doğru-yanlış tanımlamalarını silelim, onlara boş verelim mi diyorum? Hayır! Aslında sanatçılar, iyi-kötü olarak, doğru-yanlış yaparak, "etkileyici" ya da "ilginç" olurlar... Ve -dilerim yanılmıyordumdu- ulaşmak istedikleri de "güzel"dir, "güzellik"tir! (Ben, "güzel"i "Estetik" niyetine kullanıyorum. Şu tanımı benimsiyorum: Estetik eşittir güzellik!)

Ne deseniz yeridir, çünkü ben -bu yazıda- kendimle çelişir gibiyim. Raziyim! Çünkü, "güzel"i ararken düşünce üretmeye çalıştım, hepsi bu. Ama, "güzel"de "iyi" ile "doğru" nun kızkardeşleridir bence!... Ne dersiniz?...

Değerli "Ağın" okuyucuları,

Sözü uzattım, biliyorum... Ama, bir yazarın dediği gibi: "Bağışlayın, kısa yazcak kadar zamanım yoktu!" üstelik, İsmail Beydemir ağabeyimizden zılgıtı (!) yeyince, yazı açığımı kapatmak da boy-numun borcu olmuştu, hoşgörün...

"Güzellik"ler -hep- sizin olsun!

Şubat 1992

ALKİM

KİTAPÇILIK YAYINCILIK

Savaş ARSLAN

MERKEZ: Zafer Çarşısı 49 Tel: 433 97 16 ANKARA
Şube: M.Fevzi Cakmak C. 6 Beşevler-ANK Tel 2212813
Şube: Zafer Çarşısı 4 Yenışehir-ANKARA TEL: 435 86 17
Şube: Kadıköy İş Merkezi 105 Tel: 337 28 57 İSTANBUL

DÜŞÜNCENİN FABRİKASI: BEYİN

Derleyen : **Münir CERİT**
Y. Mühendis
Danışman : **Dr. Vâkîf ÖZKUL**
Ruh ve Sinir Hast.
Uzmanı

GİRİŞ

Temmuz ayı içinde Paris banliyölerinden La Villette'de 350 dönümlük bir park içinde kurulmuş bulunan BİLİM VE ENDÜSTRİ SİTESİ'ni gezdim. Yirmi birinci yüzyılın öncüsü sayılabilecek bir yapılar kümesinden oluşan bu sitede, mühendislik ve mimarlığın en devrimci ve en atılgan örnekleri uygulanmıştı. Bir grup mimar, mühendis, şehirci ve sanatçının ortak emeği ve yaratıcı dehasının gerçekleştirdiği bu sitenin başlıca bölümleri:

- Parklar ve bahçeler, müzik eşliğinde su oyunları,
- Eğlence birimleri; yetişkinler ve çocuklar için ayrı bölümler,
- Tiyatro,
- Konser salonu ve müzik eğitim merkezi,
- Dökümantasyon merkezi (Médiathèque) : Dünyanın ilk robotize edilmiş video-disk koleksiyonu. Odio-vizüel ve bilgisayarlı, uzaktan kumandalı araştırma ve danışma birimleri,
- Sinema salonu (Géode): 36 metre çapında paslanmaz çelik levhayla kaplı bir küre,
- Endüstri merkezi: Fransız endüstrisinin en son gelişmeleri sergileniyor,
- Louis Lumière sinemateki,
- Planetarium: Astrofizik alanında son ge-

lişmeler gösteriliyor. Ayrıca, çocuklar için de bölümler var,

- Inventarium: Fransız bilim ve teknolojisindeki buluşlar sergileniyor,
- Explora: Sürekli sergi merkezi (Marie-Curie alanı),
- Bilim merkezi.

Çeşitli bölümlerden oluşan bilim merkezinde, insan beyni üzerinde -başlangıcından bugüne kadar- yapılan araştırmalar için cömertçe bir yer ayrılmış.

Her dönem için ayrı bölümlerdeki camlı dolaplar içinde kitaplar, şemalar, resimler ve yanıbaşlarında bu döneme ilişkin özet bilgi veren levhalar var. Ayrıca, bildiğiniz batı dilinin düğmesine bastığınızda, karşınızdaki televizyon ekranında konuşan uzmandan sözlü bilgi de alabiliyorsunuz.

Bölümün girişinde, bu konuda yazılmış önemli kitaplar sergileniyor.

Ben, bu derlemede, beyin konusuna ayrılan bu bölümde elde ettiğim bilgilere dayanarak okuyucuların bilgisini tazelemek (ve düzeltmek), arkasından konunun önde gelen uzmanlarından Prof. Dr. Jean Pierre Changeux ile yapılmış bir söyleşiyi aktarmak istiyorum.

ÖZET BİLGİ

İnsanoğlu her zaman insan düşüncesinin sınırlarını öğrenmeğe çalışmıştır. Batı felsefesinin en eski sloganlarından birisi şudur:

"Kendini tanı!"

Felsefe özdeyişlerinden pek azı, beyin bilgisini tarihine bu denli uygun düşer. O tarihin kilometre taşlarını ise bir yandan dinsel tartışmalar, diğer yandan insanların inançları ile korku ve üzentülerinin çeşitli biçimlerdeki yorumlamaları oluşturur.

Bilim merkezinin DÜŞÜNCE FABRİKASI BEYİN adıyla anılan bu bölümünde, beyinsel işlevlerin tümüyle filozofik analizinden, adım adım anatomo-fizyolojik bir yaklaşıma geçiş sergilenmektedir. Amaç, nöro-bilimler dalındaki araştırmalarda elde edilen olağanüstü gelişmeyi göstermektir. Bu da artık sinirsel sistem üzerindeki incelemelerle nitelenen bir uzmanlaşma biçimidir.

Aşağıda şematik olarak gösterilen bu bölümün kendi içindeki bölümleri numaralanarak tanımlanmaktadır.

Marie Curie Alanı
EXPLORA - Zemin Kat

Burada ziyaretçi, beyin bilgisinin gelişim tarihi içinde bir yolculuğa çıkmakta ve nöro-bilimlerin elde ettiği son kazanımlara kadar gelmektedir. Bu uzun yolculukta şairlerle ressamların; filozoflarla dil bilimcilerin; bilginin evrensel ansiklopedisini "keşfedenlerle" insan makinasını arayanların; ödün vermez maddecilerle dinsel reformcuların; tıp bilimlerindeki yenilikçilerin; inatçı bilime -tapanların; biyolojik ve yapay zekâ teorisyenlerinin oluşturduğu kilometre taşlarına rastlanmaktadır. Öyle bir uzun tarih ki yirminci yüzyılın bu son on yıllık diliminde yeni bir sıçramaya tanıklık ediyor.

1. ANIMSAMA SANATI

İnsanoğlunun, üzerine eğildiği ilk zihinsel yeti (meleke) bellek olmuştur. Eski Yunan'da bellek bir tanrıçadır: Müzlerin anası Mnemosmyne. Yalnızca az sayıdaki bir ayrıcalıklı kesimin okuma yazma bildiği bir toplumda bellek, hayal edemeyeceğimiz bir önem kazanır. İlk şiirler, kuşaklar boyu sözlü olarak aktarıldılar. Anımsama sanatını ilk bulan, yazı ile resim arasındaki içsel bağlantıyı da gösteren, İ.Ö. 5. yüzyılda yaşamış bulunan Yunan ozanı Simoni-des'tir.

Klasik çağda, anımsama sanatından genellikle hatipler, avukatlar ve politikacılar yararlandılar. Anımsama, Orta Çağda insana, ruhunu anı tutmak için yararlı olacak şeyleri aklından çıkarmamakta yardımcı oldu. Bu kez, günahkârın zihnine işlenmiş bulunan imgeleri ve tümceleri çağrıştırmak üzere

resim ve yazı birlikte harman oldular.

Rönesansla birlikte anımsama sanatı da çeşitli toplumsal etkinliklerle bir arada ve değişik biçimlerde uygulanmaya başlamıştır: Yazarlar, doktorlar ve hukukçuların yanında tüccarlar ve oyuncular da onda, kendilerine başarı kapılarını açın bir anahtarı aradılar. Anımsama sanatı, tüm 16. yüzyıl boyunca açılıp çiçeklendi: Matbaanın bulunuşu ve yayılışı onun sonunu değil, görkemli başarısını işaret eder. Birleştirici (combinatoire) mantık konusunda Raymunds Lülüs'un (yaklaşık 1232 -1316) görüşlerine; Giardano Bruno'nun (1548-1600) felsefi düşüncelerine ve bilgiyi, laik, dinsel ve büyücülük yanlarıyla bir bütün olarak kavrayacak bir ansiklopedi efsanesine yeniden sarılır. Böylece, bilginin, mimari alt bölümleri olan istiflenen öğelerden istenilenin çağrılabilirdiği dizgeli bir yapı biçiminde simgelenebileceği düşünülmektedir. Guilio Camillo (yaklaşık 1480-1544), yedi ana bölümlü bir "Bellek Tiyatrosu" tasarlar. Bunda her bölüm, o zaman bilinen yedi gezegenden birini simgeler. Alt bölümler ise o gezegenin etkisi altındayken toplanan bilgileri kapsar. Mimari, resim, felsefe, mantık ve bilim uyumlu bir bütünü, bütüncül bilim (İlm-i kül= omniscience) düşünüyü gerçekleştirmek üzere bir araya gelirler. Anımsama sanatı da hem 17. yüzyıl dinsel reformcularının evrensel eğitim projelerinde hem de son büyü ve sihyagerlik düşüncesinin içinde kendi yerini alır.

Bilginin simgelenmesinin ayrıcalıklı bir modeli olarak tiyatro teması (fikri), değişik araştırma alanlarını niteler. Öyle ki, "tiyatro" deyimini bile git gide ilk anlamından uzaklaşır "Anatomik tiyatro" deyimli, artık bizim bugünkü kültürümüze çok yakın, aynı zamanda o denli de uzaklaşan bir kültürle bütün uyumlarını (rezonanslarını) yitirmiştir.

Beynin keşfedilmesi serüveni, 16. yüzyıl ortalarında André Vésale'ın (1514-1564) "anatomik tiyatro"suna başlar.

2. DEKARTÇI (KARTEZİYEN) DEVRİM

Anatominin görkemli dönemi olan 16. yüzyılda insan bedeninin yapısı ayrıntılı biçimde incelendi, büyük sanat değeri olan tablolar üzerinde gösterildi.

Ortaçağ ve Rönesans - öncesi'nin, entelektüel yetilerin beyin içindeki yerlerine ilişkin görüşleri aşıldı, sinir sisteminin çeşitli bölümlerinin tanıtımı yapıldı.

Bununla birlikte, sinir sistemi üzerindeki çalışmalarda asıl devrimi yapan filozof René Descartes'dir (1596-1650). Onun ruh ve beyini birbirinden ayırma biçimindeki inceleme yöntemi (diçotomie), araştırmacıları, din otoriteleriyle filozoflara ayrılmış bulunan bir alana girme korkusundan kurtararak, yalnızca beyin üzerinde

>

yoğunlaşan araştırmalara yolu açtı.

3. BEYNİN TİYATROSU

Karteziyen teori üzerindeki tartışmalar beyni, insana değişik biçimlerdeki yaklaşımların çıkışma noktası durumuna getirdi. Beyin anatomisi üzerindeki araştırmalar derinleştirildi: Anatomik tiyatro, yeni teorilerin karşılaştırma ve yeni buluşların irdeleme alanı oldu. "Ortak duyu merkezi" olarak beyin, dış dünya gerçeklerine ilişkin verileri toplayan duyu organlarımıza sıkı sıkıya bağlı kabul edildi. Beyin üzerindeki çalışmalar, Rembrandt gibi ressamı ve beynin hayranlık veren yapısında kutsal iyilikseverliğin (Allahın inayeti!) yeni bir kanıtını gören "doğal teoloji" yazarlarını derinden etkiledi. Şimdi artık anatomistler ve desinatörler, beyin üzerine yeni buluşları "bilgin Avrupa"ya tanıtmak için cömertçe resimlendirilmiş kitaplara güvenebilirlerdi.

4. DUYULARIN ÖNCELİĞİ

17. yüzyıl sonunda ve 18. yüzyıl boyunca filozoflar ve anatomistler, duyu organlarının, insanın entelektüel etkinliklerinde temel rolü oynadığı konusunda görüş birliği içindedirler. Yeni açılım (teşrih) yöntemlerini ve mikroskop gözlemlerini uygulayarak sinirlerin çevreden merkeze doğru mesaj iletmeye yollarını izleme olanağını buldular.

Tıp bilimi şimdi yeni bir araçtan yararlanıyor: Anatomi mumu (bal mumu). Sanatçılar bu mumla, araştırmacıların öğütlerine uygun biçimde modeller yapıyorlar. Bu mumla her duyu organının modeli yapılıyor. Duyuların beyne nasıl ulaştığı konusundaki bir dizi soru, dikkatleri duyu organları üzerine çekiyor ve Luigi Galvani (1737 - 1798) nin sinir sistemindeki elektriksel olayları (hayvansal elektrik) incelemesine yol açıyor.

5. KAFATASI, YÜZ, BEYN

18. yüzyılın ikinci yarısında, anatomist ve hekimin yanında yeni araştırmacılar, bir insan bilimi kurmayı denediler. Böylece, bedenle ruh arasındaki ilişkiler gündeme geldi. Özellikle kafatası, yüz ve beyinle ilgilendiler.

Kafatasının incelenmesini daha yakından ve doğru olarak yapabilmek için bazı geometrik ölçütler (kriterler) kullanıldı: Kafa kemiği açısı ve yüz açısı... Buna göre hayvanlar arasında bir üstünlük sırası (hierarchy) kuruldu. Bu zincirin tepe noktasına da insan oturtuldu. Antropolog Johann Friedrich Blumenbach (1752-1840), insan ırkları arasında da - kafatası açılarına göre- benzer biçimde bir üstünlük sırası kurma girişiminde bulundu. Diğer taraftan fizyonomistler, yüzündeki çizgilere bakarak biyerin entelektüel ve moral niteliklerini okumayı öğreten eski inançları canlandırmaya çalıştılar.

Aynı on yıllarda, beyin ile organizmanın geri kalan bölümleri arasındaki bağlantıları araştıran de-

neyler, yüksek sınıftan hayvanlarda beynin merkezi rolünü ortaya koydu.

6. FRENOLOJİNİN EVRENİ

Franz Joseph Gall (1758-1828) ve Johann Caspar Spurzheim (1776-1832) in çalışmalarında beyin, kafatası ve yüz ilk kez ruh ve bedeni birbirine sıkıca bağlayan yeni bir öğretinin ışığı altında incelendi.

Bu araştırmacılar, beyin kütlesi içinde -özellikle korteks yüzeyinde- birçok entelektüel ve moral yetinin fiziksel (anatomik) yerlerini belirlediler: Böylece beyin, ruhun maddesel organı durumuna geldi. Frenoloji denen bu bilim Fransa, İngiltere ve Birleşik Devletlerde çok sayıda yandaş topladı. Bu bilim, bütün bireylerin doğumdan gelen üstünlük sıralamasını, fiziksel yapılarında "yazılı= Kazınmış" doğal sıralamayla değiştirmek isteyenlerin umutlarını billurlaştırdı.

BEYNİN HARİTASI

Modern nöro-bilimler, 19. yüzyıl boyunca gelişen temel kavramlardan doğmuştur. 1860-70 den itibaren birçok bilim adamı, entelektüel yetiler, duyu-motoru ve coşku konularında aktif rol oynadığına inandıkları beynin bu önemini göstermek için deneysel yöntemler geliştirdiler.

7. DİL BÖLGESİNİN SAPTANMASI

Bu karmaşık işlevin bölgesinin ilk belirlenmesi, 19. yüzyıl ortalarında Fransa'da frenoloji üzerine yapılan tartışmalara çok şey borçludur. Paul Broca (1824-1880), konuşma güçlüğü çeken bir hastayı muayenesi sırasında -o günkü frenoloji tartışmalarından esinlenerek- sol frontal lobda ilk kez sözlü anlatım bölgesini belirledi. Bu hastalığa bugün "Broca afazisi" diyoruz. Onun bu başarısı üzerine birçok araştırmacı, beyin korteksindeki karmaşık işlev bölgelerini belirlemeye çalıştılar. Bugün, çok katlı bir "bölgeleme" kuramı terkedilmekle birlikte, beyin hücrelerinin metabolik eylemlerini ölçebilen modern teknikler kullanarak, konuşma gibi karmaşık bir işlev sırasında eyleme geçirilebilen bölgeleri -büyük bir duyarlılıkla- birbirinden ayırabiliyoruz.

8. DUYU BÖLGELERİNİN BELİRLENMESİ

1870 li yıllardan itibaren yeni elektriksel uyarı teknikleri, beynin -sinirlerin zıddına- elektriksel olarak uyarılamıyacağı yolundaki eski inanın bırakılmasına yardımcı oldu. Gustav Fitch (1838-1927) ve Julius Eduard Hitzig (1838-1907) in organların devinimini kontrol eden korteks bölgeleri konusundaki araştırmalarını Kanadalı beyin cerrahı Wilder Penfield'in (1891-1976) çalışmaları izledi. Bu araştırmacı, insan beyninde frontal (motor) kıvrımlarla kenar (duyarlılık) kıvrımlarının işlevsel uz-

manlaşmasını yeniden gösterdi. Cerrah, "penfield adamı=L'homunulus de Penfield" adını verdiği bir şema çizdi. Bu şemada dudakları, burnu, elleri ve ayakları bedeninin geri kalan bölümüne göre çok büyük ölçekte çizilmiş olan bir insan gösterilmektedir. Bu oransızlığın amacı, korteks bölgelerinin kontrol ettiği bu bölümlere gelen sinir dağılımındaki yoğunluğu göstermektir.

9. ÇOŞKU (HEYECAN) BÖLGELERİNİN BELİRLENMESİ

19. yüzyılın evrimci öğretilerinin insan beynine uygulanması, merkezi sinir sisteminde çöşkülerden sorumlu "organ" ya da bölümleri belirleme görüşünü göndeme getirdi. Sigmund Freud üzerinde büyük etkisi olan bu fikir, 20. yüzyıl boyunca James Papez ve Paul Maclean tarafından yeniden ele alındı. Bu sonuncu, bizim çöşku durumlarımız için üç temel aşama olduğu yolunda bir kuram geliştirdi. Her aşamaya beynin değişik çöşkuları denetlemekten sorumlu bölümleri karşı geliyordu: ilkel içgüdüsel dürtüler beynin en eski bölgelerince denetlenirken, bir müzik dinletisi ya da bilimsel tutku, beyin korteksinin özel bölgelerinde yer oluyordu.

10. NÖRONUN BULUNUŞU

Camille Golgi (1843-1926), 1873 yılında sinir sistemi hücrelerini açıkça görmeyi olanaklı kılan beyin dokularını boyama tekniğini buldu. Golgi, incelediği bu hücrelere hiçbir zaman "nöron" demedi. Çünkü bu deyim, büyük rakibi Santiago Ramon Cajal'ın kuramlarını akla getiriyordu. 1906 yılı Nobel ödülünü de onunla paylaştı.

Cajal, sinir sisteminin sürekli bir ağa bağlı olan hücrelerden oluştuğunu düşünen Golgi'nin zıddına, nöronların mutlak anlamda yapısal ve işlevsel bireysellikte donatılmış oldukları görüşündeydi. Nöronlar üzerindeki çağdaş araştırmalar, sinir sisteminin hücrelerinin özelliklerini kuşkusuz biçimde ortaya koymaktadır. Bugün artık bu hücreleri, embriyo durumundaki oluşumlarından yaşlılıklarına ve ölümlerine kadar inceleyebilecek noktadayız. Bunu, Nobel ödülü sahibi Rita Levi Montalcini'ye borçluyuz.

11. NÖRONLAR VE ELEKTİRİK - GÖRME

Sinirsel akım (influx), nöronlara karmaşık bir elektro-kimyasal işlemler dizisiyle iletilir. 1940 lı yılların sonunda, mikroelektrodların bulunuşu ile soyutlanmış (izole edilmiş) nöronların elektriksel eylemleri kaydedilebilmektedir. Bugün, belli bir işleve girişmiş bulunan nöron ağının incelenmesiyle, beynin işlevsel haritasını çıkartabilecek noktadayız. Görme üzerine araştırmalar, soyutlanmış nöronların ışığın uzay doğrultusuna bağlı olarak tepki gösterdiklerini, böylece mikroelektrodların kullanım potansiyelini

ortaya koymuştur.

Bununla birlikte, görmenin yalnızca gelen bilginin edilgen bir kaydı olduğu söylenemez. Trieste Üniversitesinden Gaetano Kanizsa'nın deneyleri, beynin bize sağladığı bilgilerin, nöronlar aracılığıyla kendisine iletilenlerin aslına sadık birer kopyaları olmadığını gösterdi. Her canlı varlık, görsel çevresini, kendi yaşama gereklerine göre yorumlar.

12. NÖRONLAR VE KİMYA - ACI

Nöronlarda elektriksel eylem, değişik maddelerin üretimini ve salgılanmasını içeren karmaşık kimyasal olaylarla birlikte yürür. "Nöro-ileticiler" gerçekte, aralarındaki "synapse" adı verilen sonsuz küçük aralıkları geçen bilgi taşıyıcılarıdır. Nöro - ileticiler, bizim fiziksel işlevlerimizi ve çöşku durumlarımızı kontrol ederler. temel psiko-kimyasal olaylardan birisi olan acının incelenmesi, bize, morfinin rolünü ve insanın sinir sisteminin endorfin adlı doğal ağrı kesici maddeler ürettiğini göstermiştir.

13. BİYOLOJİK ZEKÂ, YAPAY ZEKÂ

İnsanlar, 15. yüzyıl mühendislerinden Giovanni Fontana'nın makinasından Nobel ödülü Gerald Edelman'ın Darwin III adlı makinasına kadar, her zaman entelektüel işlevleri yeniden üreten makinalar yapmak istediler. Darwin III, bilgisayar üzerine takılmış bir taklit (simulation) robotu olup programsız olarak öğrenen yeteneğine sahiptir.

Beynin işlevi üzerine kurulan çeşitli kuramlar, git-tikçe karmaşıklaşan makinaları ilham etmiştir. Bununla birlikte, hiçbir bilgisayar, kendi yapısını ve biçimini düzeltme; milyonlarca yüz arasından bir tanesini - saniyenin kesirleri içinde- ayırtetme; tanıma ve kendini tanıma yetkinliğine sahip değildir.

14. BEYİN: SON ANA KARA

Giulio Camillo'nun beyin tiyatrosunda, beyin ürünleri olan düşünceler, bilginin görünümüdür. Beyin üzerine bugünkü bilgimiz ve beynsel imgeleme konusundaki yeni teknolojiler, insan beyninin işlevlerinin görünümünü renklerin ve simgelerin (imaj) fantastik birleşimleri (kombinezonları) olarak göstermektedirler. Beyin bilgimiz bu son yirmi yılda, bütün tarihi boyunca gerçekleştirdiğinden daha çok ilerledi.

Ancak, düşünce kalesinin düşürülmesi için öngörülenden daha çok çaba harcamak gerekiyor. Her yeni buluşun, bir dizi yeni cin kutusunu açtığını görüyoruz. Bunlardan en küçüğüne ve en değerlisine ulaştığımızı sandığımız anda bunun, açılması güç fakat o kadar da büyüleyici bir başka kutular kümesini sakladığını anlıyoruz.

Ankara: Ağustos, 1990

**Sen, esirliğim ve hürriyetimsin
Çıplak bir yaz gecesi gibi yanan etimsin
Sen, memleketimsin**

**Sen, elâ gözlerinde yeşil hâreler
Sen, büyük, güzel ve muzaffer
Ve ulaşıldıkça ulaşılmaz olan
hasretimsin**

Nâzım HİKMET

DERT ÇOK, HEM DERT YOK

Ahmet GÜNDÜZ

Memleket; büyük ozanın belirttiği gibi, insanın esirliği, hürriyeti, ulaşıldıkça ulaşılmaz olan hasretidir. Memleketimizden, hasretimizden, Ağın'ımızdan tüm dostlara merhaba.

Bir Ağınlı olarak, Ağın'ı yazmak ne büyük bir onursa, dertleri dile getirmek de, bir o kadar üzücü. Evet dostlar, dertlerimiz biraz fazla. Yine ozanın dediği gibi; "dert çok, hem dert yok".

"Efendim Ağın'a kimse sahip çıkmıyor."

"Ağın'a gidiyoruz da kalacak yerimiz yok."

"Ağın'a gidem de nedem, Ağın'ın neyi geldi ki anam?"

Dostlar, biz çok mu karamsarız? Ağın için hiç mi iyimser düşünen yok? Aslında ne karamsarız, ne de kötümseriz. Sadece Ağın için herkes birbirinden birşeyler bekliyor. Kimse bir çaba göstermiyor. Galiba çoğumuz mizah kahramanı Bezgin Bekir gibiyiz. Yani tembeliz. Bezgin Bekirliği bırakıp Ağın için artık güzel şeyler yapalım. Dışarıda, Ağın için ellerinden geldiğince birşeyler yapmaya çalışan dostlarımıza destek olalım. En azından dergimize sahip çıkalım ki, ömrü uzun olsun. Çünkü bu dergi dışarıdaki Ağınlıların, sesi kulağı.

Bildiğimiz gibi, çevre ilçelerin hepsinde bir hastane var. Biz de, yıllardır sağlık ocağıyla avunuyoruz. Fabrikamız kapalı, köprümüz yok, Ağın'da evi olmayanlar için bir yapı kooperatifi halâ yok, tiyatro ve sinema salonu yok. Bütün bu olanaklar Ağın'a sağlanmalıdır. Bunlar bizim hakkımız. Hakkımızı alalım. Çünkü hak verilmez alınır.

Ben Ağın kültürünü ve sevgisini özümsemiş bir gencim. Ağın'dan uzakta yaşayan, çocukluğundan beri Ağın'a gelmeyen genç insanlar var. Bunların bir kısmının Ağın kültüründen uzak, habersiz oldukları bir gerçek. Bir "Ağır Hava"yı, "Büyük Cevizin Dibi"ni onlar da sevsinler, halaylarına katıp coşsunlar. "Kurik", "pisik", "dikkilik", "pıspışik" ne demek, onlar da öğrensinler.

Ağın, salt Ağın'da yaşayanın değil, Ağın'ı seven, düşünen, Ağın deyince Enerleyi, İsperek Deresini, Hekamatı, Osmanbaşı'nı düşünüp de gözleri dolan, Karadağın havasını soluyan, Hakko'dan bir soğuk su içen, Havna'nın başında ecür yiyen, Saraycık'ın o kara üzümünden bir kındık yiyen insanların da memleketidir. Dostlar, kültürümüzün kaybolmasında izin vermeyelim. Kültürümüzü yaşatalım. Kültürünü yitirmiş toplum tüm değerlerini yitirmiş demektir. İnsanlarımız, Ağınımız bizim değerimizdir. Değerlerimize sahip çıkalım.

Herşeye rağmen, köprüsüz, fabrikasız, derdi çok, ama memleketim, ulaşıldıkça ulaşılmaz olan hasretim Ağın, benim için tutkuların en vazgeçilmezi. Ağın, benim için melankolik bir sevdâ. Ağın için herşeyin daha güzel olacağına inanıyorum. Sevgi yaşantınızın, mutluluk yaşantınız olsun.

Dostçakalın.

SON ADIGÜZEL

İsmail BEYDEMİR

Biz kendimizi bildiğimiz 1940'lı yıllarda Ağın'da, anımsadığımız kadariyle, dokuz tane ADIGÜZEL vardı. Yöremizde her ne nedenle olmuşsa olmuş, Andiri, Ağın, Vahşen'in ortak dilleri olduğu gibi, Adıgüzel adının konulmasında da bir ortaklıkları vardır. Hani derler ki, falan köyde Ağa diye çağır, filan köyde Baba diye çağır, her kapıdan birer tane kafa çıkar. İşte Adıgüzel de Andiri, Ağın, Vahşen'in daha çok koyduğu bir addır, derken bu günleri değil, birlikte olunan o günleri anlatmak istiyoruz.

Şöyle bir belleğimizi yokladığımızda; Çay pisiği diye tanınıp, Kaplankaya ile Ağın arasında yaşamış, kışın bile ayağına bir şey giymeyen, uçak ve radyoya inanmadan göçüp giden Adıgüzel'lerin en büyüğü Adıgüzel Çeje, Dırıkkogilin mahallede vardı. Aluşağı'nda Adıgüzel Karınak ve Adıgüzel Bilgin Hocalar vardı. Çelenkgilin Adıgüzel vardı. Darıgilin Adıgüzel vardı. Babam Tüfekçi Adıgüzel vardı. Mehmet ve Mustafa Yay'ın babaları Adıgüzel vardı. Sakkagilin Adıgüzel vardı. Bu sekiz Adıgüzel 1981 yılının 18 Martında bitti. Kala kala teberik gibi bir Adıgüzel vardı, EFE. Bu güzel adın son taşıyıcısı, sessiz, sakın ve sevimli Aşçıbaşigilin Adıgüzel Yaşar, yöremizin sevilen ve sayılan EFE'siydi. Şubat 1992 ayının ilk haftasında, O güzel adı ile aramızdan ayrıldı. Ölümü ile bir kuşak adını da birlikte götüren Efe'mize rahmet, yakınlarına başsağlığı dilerken, kaybolan bir adın acısını içimizde duyar, bir kez daha acınırız.

Not: Aynı yazarın 3/92 sayıdaki "Alfabemiz Halk Dilini Yazmaya Yeterli Değildir" başlıklı yazısının 21. sayfadaki bitiş cümlesi;

"Arkapınar derken folklorda işte böyle yanar ha yanar." olacak

Düzeltilir özür dileriz.

MAHMUT İKİNCİ'YE AĞIT

**Ağın Dergisinin ocak sayısı,
Bize ulaştırdı bu acı yası.
Azrail denilen olmaz olası,
İncitme Mahmud'u sev, dolan götür.**

**Öksüz büyümüştün, belli etmedin,
Herkesi severdin, hiç kin gütmedin.
Bize küstün artık, iyi etmedin,
Oradaki dostlara bol kelâm götür.**

**Hasret gittin Eğin ile Ağın'a,
Doymadın yaşamın tatlı çağına,
Zehir ektin gönlümüzün bağına,
Muhlis ağabeye bol selam götür.**

**Ağır oyunların halay başıydın,
Akran duvarında, köşe taşıydın,
Fidan boylarınla keklik kuşuydun,
Hilmi'yle Vahdi'ye bir "balam" götür.**

**Çille çektin Arapkir'in kışında,
Mardin'in, Savur'un acı aşında,
Sana anıt diktim OSMANBAŞI'nda,
Yitik yollarını bir bulan götür.**

**İsmail yıkıldı bilesin gardaş,
Her türlü derdime sen idin yoldaş,
Akar gözlerimden seller gibi yaş,
Sorana mutlu de, bir yalan götür.**

İsmail BEYDEMİR

30 Mart 1992 Diyarbakır

MARSİLYA'DA BİR AĞINLI

Osman Sulhi AKSU

Sene 1957. Bir tetkik seyahatinden dönüyorum. İlk bir ilkbahar günü tabiat yine mutad uyanışına hazırlanıyor. Her köşesi tarih fışkıran Fransa'nın Akdenizle kucaklaştığı Marsilya şehrindeyim.

Gezilerim bitmiş, hasreti buram buram iliklerime kadar işlemiş vatanıma dönüş için vapurumuza beklemekteyim. O vapur ki, limana girişte Şefik kaptanın selam düdüğü ile nhtım bir anda dolup taşardı.

Uzakta Nif kalesi dalgalardan beyaz bir buket halinde limanın tarihi bir simgesi gibi duruyor ve Napolyon'un esaret kalesi olmasının burukluğunu yaşıyor. Daha ötelerde uçsuz bucaksız deniz. Hayallerim, beni bu denizle ülkeme bağlıyor.

Sıla hasretinin verdiği nostalji ve gevşeklikle dalgın dalgın ana caddede yürürken, bahar güneşinin mahmurluğu gelip geçenleri bana daha da yabancılaştırmıştı. Benim yürüyüşümün aksine sanki, onlar daha çabuk çabuk yürüyor, daha neşeli görünüyorlardı.

Bu sırada bir mağazanın önünden geçerken içerden çıkan birisi, tam karşımda durarak dikkatli dikkatli bana baktı. Bende durmuş ona bakıyordum bakışlarında bir merak ve özlem var gibi geldi:

-Merhaba...

Uzun zamandır, yabancı bir ülkede idim ve güzel lisanımla ilk defa bana hitap ediliyordu. Boyuna sarılmak ve öpmek istedim. Benim akranım olan birisi idi. Hemen coşkulu bir şekilde cevapladım:

-Merhaba.

-Türk müsünüz?

-Evet. Siz de Türk müsünüz?

-Hayır, ben Ermeniyim, amma evde Türkçe de konuşuruz. Anam tükanda gel de görüşek.

Tükan dediği dükkan altı katlı mağaza idi. Annesi de fiş makinesinin başında kasiyerlik yapıyordu. Sonradan öğrendim ki, bu büyük konfeksiyon mağazası kendilerine ait imiş.

-Ana bak, sana Türk getirdim diye yüksek sesle seslendi.

Anası şöyle bir baktı amma pek fazla ilgilenmedi. Hatta yüzünün ifadesi bile değişti. Anlamıştım durumu amma zaten hemen gidecektim.

-Sen anama aldırma otur şuraya dedi.

Gösterdiği koltuğa adeta iliştim. Derin bir sessizlik oluşmuştu. Bir süre öylece geçti. Ve tertemiz görümlü, bakımlı akşacı kadın, yüzüme bakmadan ve mahzun bir ifade ile sordu:

-Nerelisin?

-Elazizliyim.

Kadın başını o zaman bana doğru çevirdi ve ilave etti.

-Elazizin içinden misin?

-Hayır Ağınlıyım.

Kadın Ağın ismini duyar duymaz sarsıldı, hem çok üzüldü hem çok sevindi.

-Ağın'ın hangi mahallesindensin?

Durum biraz aydınlığa kavuşur gibi idi.

-Tatarağası Mahallesinden

Kadının gözleri iyice yaşlanmıştı, gözlüğünü çıkardı, bana doğru eğildi, dikkatlice bakıyordu,

-Sen Osman Çavuşa çok benziyorsun dedi.

-Evet, ben onun torunuyum, dedim.

Yanımızda bu konuşmaları hayretle ve heyecanla izleyen Dikran,

-Ana biraz daha karıştır, akraba çıkacağız galiba, diye takıldı.

Beni evlerine davet ettiler. Türkiyeden göçmüş olan diğer Ermenilere de haber verdiler, onların da iştiraki ile ezik, buruk, hüznü, küskün amma nostaljik bir gün geçirdik. Unutmadan ilave edeyim" Bildikli Pilav ve gildirlikli köfte" ikram ettiler.

Ogün konuşmalarında Surpik adındaki bu kadın bana şunlaarı sordu, "kuzgeçe mahallesindeki bizim evler duruyor mu, Cefi yine soğuk soğuk akıyor mu?" Özellikle şunu istedi:

Ve eğer gidersen Cefi'den bizim yerimize de suyundan iç"

Ne yazık ki gidemedim ve Cefinin suyundan da içemedim.

ÖYKÜMÜZ

Vardık sonunda ikindiye
Her şey soluk ve çarpık
Yönümüz döndü geceye
Şimdi gerçekler rüya
Rüyalarda konakladık.

Sahipsiz gelmişiz dünyaya
Nasıldı o hâlimiz
Emekledik toprakta
Kaldırımında yürüdük
Okumamız şöyle böyle
Gerçeği kavrayamadık.

Kader mi desem bilmem
Sevgiye doyamadık.

Öykümüz işte böyle
Ne kahkaha ne çığlık
Yürüdük eni konu
Bir iz bırakamadık.

Osman GÜLER

12.4.1992 Ankara

ağın Düşün ve Sanat Dergisi

Sizin Derginiz
Abone olun, Okuyun, Okutun
Lütfen ABONE Ücretlerinizi PTT
101843 nolu Posta Çeki Hesabına Yatırınız.

D U Y U R U

Yeni Adresimiz
Necatibey Caddesi
No: 20/16 Uysal Apt.
06430-ANKARA

Tel: 230 11 54

AĞIN'dan Eski Malatya'ya Yayan Gidiş

Behiç KÖKSAL

Geçen sayımızda Ağın ile ilk tanışmamı hikâye etmiş, Eylül ay'ı bütünleme sınavı için yaz mevsimi sonu Ankara'ya gitmem gerektiğini, ancak vasıta bulamadığım için mecburen yayan gitmek zorunda kaldığımı anlatmıştım. Şimdi bu çok ilginç yolculuğumu, daha dün yapmışım gibi bütün detayları ile unutamadığım için hikâye edeceğim.

AĞINDA 31 Ağustos 1946 günü bizim evin önüne, saç sakalına karışmış bir adam geldi. Kasketini çıkararak bana, kürçeğe daha yakın bir türkçe ile "Osman bey burada mı?" diye sordu. Dedem camideydi. Biraz sonra geleceğini ve oturup beklemesini söyledim. Harkın başına oturdu. Suyun içinde buz gibi olmuş bakraçtan bir kepçe ayran verdim. Sol elini alınına koyarak içti. "Elhamdülillah" diyerek bardağı bıraktı ve bana, kendine özgü konuşmasıyla, "Yoksa benimle gelecek torunu sen misin?" diye sordu.

Bir anda en cevap vereceğimi bilemedim. Herhalde ben bu saç sakalına karışmış adamla gidecektim. Çok dikkatli dinlemesem ne konuştuğunu dahi zor anlıyordum. Biraz sonra dedem yolun başında göründü. Adamcağız daha dedemi görür görmez ayağa kalktı ve saygılı bir gülüşle ona doğru seyirtip, iki eliyle dedemin eline sarılarak öpmeye çalıştı. Dedem elini öptürmeyip, onu omuzundan tuttu. Yanıma yaklaştıkları vakit dedem;

"İşte Behiç, seni Malatyaya götürecek olan MUSA KIVRA bu" dedi. Zaten ben tahmin etmiştim. Başımın dedemi tasdik ettim. Sonra oturup konuşuldu neticede Musa Kivra (Yarın sabah, Allah nasip ettiyse, saat beşbuçuk altı arası yola çıkarız) diyerek ayrıldı.

Ben hem heyecan, hem de merakla ertesi günü düşünmeye başlarken, anneannem devirmeden nar ve ayva toplamak için beni çağırdı. Yerden zor kalkan bir sepet meyva topladık. Sonrada benim yolda yemem için yufka açıp katmer yaptı.

1 Eylül sabahı sabah ezanıyla yataktan fırladım. Bavulumu akşamdan hazırlamıştım. Aşağı indirdim.

Yolluk paketimi yanıma aldım. O sırada büyükannem aşağı inerek, bir gün evvel topladığımız, yerden kalkmayan meyve sepetini gösterip "Anan köle bunu da Sivas'ta yengene götüreceksin. Dersinki yengene ve dayına "Büyükannem bunları sizin için topladı." birşey diymemişim ama, bende şafak atmıştı. Zaten ben Musa Kivra ile Malatya'ya gidecek, oradan trene binerek Sivas'a ulaşacaktım. Orada dayımlara gidecek, dayımdan para alacak ve ertesi günde Ankara'ya hareket edecektim. Yapacağım iş, o zamanki, benim için çok zor ve gücümün dışındaydı. Ama itiraz ne mümkün?

Saat beşbuçukta Musa Kivra ve katırı göründü. Katırın üstü dağ gibi yüklenmişti. Zaten hayvanlara çok acıdım, o hayvanı öyle yüklü görünce iyice kahroldum. O yerden kalkmayan sepet de katırın sırtına vuruldu. Sonra Musa Kivra bana dönüp ellerini, beni tutup katıra bindirecek şekilde uzattı ben itiraz edip "Ben katıra binmem dedim." Büyükbabam;

"Deli misin sen oğlum? Haydi bin inat edecek değilsin ya o kadar yolu, haydi bin inat etme.

Benimki inat değil, hem hayvana acımağı, hem de ben o kadar yüksekte oturamayacağım içindi. Ve dediğimi yaptım. Binmedim. Kısa ve soğuk bir vedadan sonra, iki gündüz bir gece sürecek Eski-malatya yolculuğu başladı. Ben o sıralarda 17 yaşında bir delikanlı sayılırdım ama hiç öyle yayan yürüme tecrübem yoktu. Cemal abinin kahvesinin önünden geçerken, Musa Kivranın yol arkadaşı ile karşılaştık. Musa Kivra ona beni göstererek kürçe birşeyler anlattı. Musa Kivranın arkadaşı bana dönüp elini uzattı. Tokalaştık. Sonra beni omuzumdan tutup gülerek hafifçe salladı, onunla da dost olmuşuk. Onlar Malatya ile Elâzığın kaza ve nahiyeleri arasında çeşitli eşya taşır, Malatyadan da oralara tuz getirirlermiş. Yani benim 46 yıldır en ufak noktasına kadar unutamayacağım o bitmez tükenmez yolların adeta sahipleri olmuşlar.

Saracık'a kadar çok zor geldi yürümek. Orada yeni arkadaşın az yüklü katırına biraz daha yük

aldılar. Saracıktan sonra yol biraz daha kolay gelmeye başladı. Alışmıştım yürümeye. Çok yerlerde yol güzergâhından ayrılıyor tepelere tırmanarak gidiyorduk. Onların devamlı gittikleri bir rota olduğu belliydi. Ellerindeki değnekleri her ikisi de bellerine dayamış, iki yanından kollarıyla değneği tutarak kürtçe konuşup gidiyorlardı. Bir kaç kez bana katırlara binmeyi teklif ettiler ama, binmedim. Böyle yürüyerek gitmek beni rahatlatıyordu. Bir su başında durduk. Saatime baktım. 13.00 olmuştu. Çıkınları açtılar. Yufka ekmekleri, güzel peynirleri vardı. Ben de paketi açtım. Salatalık, domates, peynir ve katmerlerimi çıkardım. Ben de çok acıkmıştım, büyük bir zevkle yemeklerimizi yedik. Kaynaktan buz gibi su geliyordu. Doyasıya suyumuzu da içip yine yola koyulduk. Ben her tepeyi tırmandığımızda içimden "inşallah bu tepe sondur" diye geçiriyordum ama ne tepe bitiyordu ne ova, ne de yol... Artık birbirimizle haşır neşir olmuştuk. Onlar bana o çok hoşuma giden şiveleriyle anamı, babamı kardeşlerimi soruyorlar, ben de onlara gittiğimiz yolların ne zaman biteceğini soruyordum. Ne yaparsınız, arabin derdi kirmızı pabuç.

Saat 16 da bir yol çatına gelmiştik. İki arkadaş birbirleriyle birşeyler konuşup ayrıldılar. Ben Musa Kivra ile yola devam etmeye başladım. Hava kararmaya başlamış, gökte ay da belirmişti. Biz hala yürüyorduk. Ben gittiğimiz yeri göremez olmuş ve ayağım bir taşla takılarak düşmüştüm. Musa Kivra hemen gelip beni kaldırdı. "Bir yerin acıdımı diye sordu.." "Hayır dedim" o zaman beni kucakladığı gibi katırın üstüne oturttu ve "Ortak beni dinlirsen" dedi. O ve katırlar muntazam adımlarla yolu aşınıyorlar, ben de karanlık olması nedeniyle katır üstünde gidiyordum.

Sanıyorum 4 veya 5 saat sonra ayrıldığı arkadaşları ile bir yerde tekrar buluştular. Başladılar gene kürtçe anlatmaya. Ben ara sıra uyukluyor, başım bir tarafa düşünce hemen gözlerimi faltaşı gibi açıyordum. Gece saat 2 ye doğru, ay ışığının cılız ışığı altında eve benzer gölgeler gördüm. Biz yaklaştıkça gölgeler büyüdü ve biz, o küçük ev kümesinin arasında durduk. Ben merak etmiştim. Burası Eskimalatya olamazdı. Zira elektriği dahi yoktu. "Musa Kivra burası neresi diye sordum." Musa Kivranın yüzünü göremiyordum. Ancak mutlu bir sesle "Burası NERMİKÂN dır, benim köyümdür, deyip beni katırın sırtından indirildi. Gölge evlerden birinin, pencere taklidi çamına değneğin ucu ile üç kere vurdu. Biraz sonra içeriden pencereye doğru ölü bir ışık gelmeye başladı ve sonra evin kapısı açıldı. Baş beyaz bir yazma ile örtülü bir kadın çıktı. Bir şeyler konuştular, sonra Musa Kivra bana dönüp "Haydi evlât gel burası benim hanem" deyip içeri soktu.

Ölene kadar unutamıyacağım bir geceyarısı başlamıştı. O loş ışığa biraz sonra gözüm alışmıştı. Odanın ortasına bir ip gerilmiş ve o ipe boydan-boya asılan bir kaç kilimle oda ikiye ayrılmıştı.

Musa Kivranın hanımı biraz sonra elinde bir tepsiyle geldi. Tepsi un ile doluydu. Ben sedire uzun oturmıştım. Kadıncağzı hemen bir yastık getirdi, başımın yanına koydu. Musa Kivra bana yatmamı işaret etti. Zira oturduğum yerde uyukluyordum. Yattım. Hemen uyumuşum.

Burnuma gelen mis gibi yemek kokuları ile gözlerimi açtım. Bir yer sofrası kurulmuş, serginin üzerine geniş bir sini üzerinde Mercimekli bulgur pilavı, ayran yufka ve yeni pişirilmiş katmer bulunuyordu. Ellerimi yıkamak için kapının önüne çıktım. Az evvel nasıl görmedim bilmem, aşağıda ıldır ışık bir yer bulunuyordu.

- Musa Kivra o ıldır ışık yer neresi diye sorduğumda "Orası Malatyadır" cevabını verdi. Ben sevinçle "Demek Malatyaya geldik dedim. Güldü ve "Allah nasip ederse, ancak yarın akşam oraya varırız" diyince sanki kaynar solur başımdan döküldü. Elimi yıkayıp içeri girdim. O mahrumiyet içinde evdeki herşey tertemizdi. Büyük bir iştahla yemek yerken, odanın ortasındaki perde aralandı ve 5 yaşlarında bir çocuk gözlerin oğuşturarak odadan çıkıp geldi ve sofraya oturdu. Ben kendimi bir sahur yemeğinde sanıyordum. İyice karnızımız doyurduktan sonra yola koyulduğumuzda, gecenin siyah örtüsü ile sabahın beyaz örtüsü nöbet değiştiriyorlardı.

Yine 3 kişiydik, yine yürüyorduk ama bu kez çıkmıyor iniyorduk. Malatya ovasına doğru.

Sabah olmuş, güneş yükselmeye başlamıştı. Uçsuz bucaksız bir ovada ilerliyorduk. Sol tarafımızda uzanan dağlar ve tepeler sanki bizi takip ediyordu. Ben yine yürüyordum. Bir ara dağların arasında sütünlü bir yapı görür gibi oldum. Musa Kivraya "Burası nedir" diye sordum. "Buraya MORHAMAM" derler diye cevap verdi. Onlar o kadar rahat ve umursamaz yürüyorlardı ki, ne yemek ne de su ihtiyacı duymuyorlardı sanki. Oysa ben çok acıkmıştım. Onlara acıktığımı söyleyince hemen yükü az bir atının üstüne bindirip "Hem karnını doyur hem de gidelim" dediler. Adeta tarifeli teren seferi gibi tehir yapmadan Eskimalatyaya varmak istiyorlardı. Karnımı doyurdum. Biraz dinlenmiştim de. Ama susamıştım. Etrafta su namına bir şey görünmüyordu. Katırdan indim, susadığımı söyledim. Musa Kivra gülerek "Suya bir şey kalmamış, iki saate kadar oraya varırık" diyence ne hale geldim anlamam.

Bir saat kadar sonra sağımızda bir ırmak göründü yaklaşıp vadiye benzer bir yere geldik. Fırat nehriymiş. Biz yaklaştıkça o büyüdü, azametleşti. Sarıya çalan bir renkte ve akmaz gibi görünen bir suyu vardı. O kadar susamıştım ki fıratın o boz bulanık suyunu içmek istediğimi söyledim. Musa Kivra "Nasil içersen o suyu? Allah etmeye o su seni götürür" diye cevapladı beni. Susuzluktan dudaklarım çatlamıştı. İsrar ettim, razı oldu. Ben nehrin hemzemin olduğu bir yerde, yere uzandım, arkadaşı ile

Musa kirva bacaklarımdan sıkıca tuttular ve ben başımı suya sokarcasına eğilerek o suyu içtim, içtim, içtim.....

Artık kendime gelmiştim. Yürüyor, bir yandan da düşünüyordum. Büyükbabam bana 10 lira vermişti. Bu parayla Sivas'a kadar gidebilecek miydim? Ne gariptirki Ankaradan çıkarken de cebimde 13 liram vardı. Tren biletimi aldıktan sonra 7 liram kalmıştı. Bir anlamda fakirliğin, bilmemezliğin, sosyal eğitimsizliğin ilk grbete çıkışın acı mizahı olan Ankara/Sivas/Diyarbakır yolculuğumu bir başka kez anlatmak üzere, yolculuğuma devam edeyim.

Talebe olduğum için biletim yarıyarıya ucuzdu. Üçüncü mevki (Eskiden terenlerde, parasız, fakir olanların, askerlerin ve daha ziyade köylünün seyahat ettiği tahta sıralı kompartımanların bulunduğu vagonlar vardı. Bunlar üçüncü sınıf vagonlardı. Bu vagonlar lokomotifin hemen arkasına takılırdı. Sanki bir kaza falan olursa onlar zarar görsün, daha iyi mevkilerdekiler kurtulsun, düşüncesi gizliydi bur sıralamada.) Düşüncelerimden "İnşallah sağ salım giderim Allahın izniyle deyip, sıyrılarak yürümeye devam ettim.

Akşam saat yediyi geçiyordu ki, karşıda bir karaltılar belirdi. Musa Kıvra bembeyaz dişlerinin hepsini gösterir şekilde gülerek "Aha dedi Eski malatyayı görmüşüzdür." O an ne kadar sevindim anlatabilirim. Daha bir hızlı yürümeye başladım. Eskimalatyaya varıp bir kahvenin önünden geçerken, bir radyo sesi geldi kulaklarıma "SAYIN DİNLEYİCİLER NURETTİN ARTAM RADYO GAZETESİNİ BİTİRDİ." demek ki saat sekizi çeyrek geçiyordu. Zira Radyo Gazetesi programı her gün o saatte biterdi. Yürüdük bir geniş avlulu yere geldik. Bura sı bir HAN'dı. Katırların yükleri indi, beni hayvanların bağlandığı yerin üst katına çıkarıp bir odaya koydular. Musa Kıvra az sonra yanıma geldi ve (Evlât sen bu gece burada yatırsen. Yarın erkenden kalk,hancı sana yolu tarif edecek, istasyona gidirsen orada da yakın trenine binirsen, Malatyaya gidirsen. Malatyadan sonra ne yapacağını sen benden iyi bilirsen. Hadi yolun açık ola... Biz iki saata kadar dönirez Ağına. Dedene sağ salım geldiğini söylüyerem. Hadi Allaha emanet ol). Bu dürüst, bu Allaha bütün içtenliği ile bağlanmış, bu mert yol arkadaşımın ellini öperek ona olan minnetimi belirttim.

Handa ayakkabılarıma ayağımdan çok zor çıkardım. Ayaklarım şişmişti., aşağıya indim, elimi yüzümü yıkayıp bir şeyler yedim. Ve bana bir saray yatağından çok daha rahat gelen han yatağında ölü gibi yatım.

Yakında olduğunu sandığım camiden okunan ezan ile uyandım. Mutat hazırlıklardan sonra, hancı bana istasyonu tarif etti. Ben o yerden kalkmayan sepeti alıp götürümezdim. Bavulum da vardı. Bir hamala verip beraberce Eskimalatya istasyonuna gittik. Oradan ara treni ile Malatyaya indiğimde saat 8 olmuştu. Diyarbakır yönünden gelecek olan trenin

saati 9 du. Biletimi aldım Sivas'a kadar 650 kuruş verdim. Bütün masraflarımdan sonra cebimde 225 kuruşum kalmıştı. Akşama kadar yol gidecektim. İdareli olmam şarttı.

Tren geldiğinde ne yapacağımı şaşırdım. Hincahınç doluydu. O zamanlar tek şehirler arası vasıta tren olduğu için bırakın koridorları, tuvaletlere kadar dolu oluyordu. Ben kurşun gibi sepeti bir elimle çekmeye çalışıyor bir elimle de bavulumu tutuyordum. Trene girmek isteyen, trenden çıkmak isteyenlerle birbirbirlerine kadirleşmişti. Benim bu trene binmeme imkân yoktu. O kadar zor bir yolculuktan sonra bu treni kaçırmam deli ederdi beni. Ağlamaklı olmuştum. (Kul sıkışmayınca hızr yetişmez) Özdeyiminin en canlı örneğini o gün orada yaşadım. Benim çaresizliğimi gören bir asker abi seslendi. "Kardeş trene mi binmek istirsen?" Evet diye cevap verdim. Yarı beline kadar vagonun penceresinden sarkarak "Ver sepeti bana" dedi. Zar zor sepetin kulpunu ona doğru kaldırdım. Önce onu, sonra bavulumu ve daha sonrada iki kişinin yardımıyla beni pencereden içeri alıverdi. Ona nasıl teşekkür edeceğimi bilemedim. Az sonra da tren kalktı. Bir kompartımanı dolduran asker abiler beni tahtadan yapılmış eşya koyma yerine çıkardılar. Çünkü dediğim gibi koridorlar hatta tuvaletler bile doluydu. Orada başımın altına kazağımı katlayıp koyarak yatım uyumuşum.

Çetinkaya istasyonuna doğru tren boşalmaya başladı daha rahat bir yolculukla akşam saat dokuzda doğru Sivas'a vardık. Cebimde beş kuruşum kalmıştı. İstasyonda bir faytona binerek "Amca dedim faytoncuya, ben Kemal Zeki Gencosmanın yeğeniyim. Beni oraya götürün parasını dayım verir size." Adamcağız "peki dedi ve benim tarif ettiğim şekilde evin önüne getirdi. Kapıyı çaldım. Ülkü yengem açtı. " Ooo Behiç sen misin? diye soğuk bir şekilde karşıladı. Ben faytona para veremediğimi söyledim, bir yandan da kurşun gibi sepeti sürüklemeye çalıştım. Yengem gelişimden gayri memnun bir sesle "Dayında burda yok, Ankaraya gitti. Bende de yeterince para yok" dedi.

Ben konuyu değiştirmek istercesine sepeti gösterip "Yenge bunu anneannem senin için topladı gönderdi dedim. Ne olduğunu dahi sormadan "Aman ondan kim istemiş bunu, koy kapının arkasına dedi. İşte o an, Anneanneme mi, yengeme mi şansına mı kahredeceğimi şaşırdım. Benim günlerden beri binbirgüçlülle taşıdığım u olmaz olasıca sepet, en ufak bir ikrama dahi geçmemişti. O gece orada ne saatler geçti, ne gece bitti. Yenge dedim sen bana bir 10 lira ver. Ankaraya gidince hemen sana gönedirim. Çünkü hiç param yok, dedem bana "Sivasta dayın sana para verecek " demişti dedim. Ertesi sabah erkenden kalktım. Hazırlandım. Yengem 10 lira verdi ve.... Ve hemen biletimi alarak, o kardeşlerimi, anne ve babamı çok özlediğim Ankara yolculuğuma başladım.

"GEL ÇAĞAM"

Osman depesinde qar buram buram
Gettiüğün yollara töbetci duram
Derman yox halında ahualın soram
Çoh ösgedim seni, uy qadan alam!

Tellü durnalardan haberin soram
Çalduğun sazlarda tellerin olam
Oluk oluk tökülem, desdine dolam
Ele ösgedim ki seni, uy qurban olam!

Her bayram, her bayram posta yohlarım
Gözlerim dolar da resmin gohlarım
Bildir gelmemiştin, yaza yolun beklerim
Qadere qoyda, seviündür, ne olur çağam!

Göynüm teze bahar, saçım ağardı
Tutlara aq düştü, mişmiş alardı
Hatirle, Ağin'da bir anam vardı
Gel qarşudan Çağam, boynan dolanam!

Gara gözlüm seni gördüm düşümde
Yaşırmissin şu Ağin'in içinde
Tenciremde, tabaqumda, aqumda
Yerin durur, chun üreğimin başında

Gara toprak çağırır, qidemirim ki
Seni görmeyince edemirim ki
Unuddun mu beni, bilemirim ki
Beni unutsanda, Ağin'a gel nolur çağam.

Ahmet SAMUR
Merter

Mehmet Ali BİLİR Emekli Öğretmen

Hasan Ali Yücel'in Bakanlığı döneminde 17 Nisan 1940 tarihinde T.B.M.M önemli bir yasaı kabul etmişti. 3803 sayılı bu yasa eğitim alanında bir devrimin yolunu açarak, Cumhuriyet döneminin en önemli yasası olmuştur.

O dönemde toplumumuzun % 80'ni okuma yazma bilmiyordu. Çoğu insanımız köylü olarak yaşıyordu. Toprağı olmayan, verimsiz ve nasıl işleneceğini bilmeyen köylü çile çekiyordu. Bu insanları, çilelerinden kurtarmak, işlerinde söz sahibi yapmak, sosyal yaşama hazırlamak, en önemlisi de kendi emeklerinin ürünleriyle yaşayacak hale getirmek, bir devrim niteliğindeydi. Bu eğitim sistemi ile emeklerinin yarattı gücünü farkederek bu insanlar, artık ülkelerini daha çok sevmeye, daha çok çalışmaya başlamışlardır. Böylece ülkenin görünümü değişmiştir.

Bu yasa ile açılan Köy Enstitülerinde, köy çocukları birer öğretmen, sağlık memuru ve ebe olarak yetiştirilmiştir. Verdikleri hizmet ile eğitim tarihimize onları hiç unutmayacaklardır.

Askerlikte bir deyim vardır;

"Savaşta piyadenin ulaşmadığı yer alınmış sayılmaz"

Eğitim alanında da öğretmenin olmadığı yerde eğitim ve öğretim yapılamaz Köy Enstitüleri öylesine kökdenci bir çözüm oldu; köylere öğretmen gönderilmekte zorluk çekilmedi. Çünkü, öğretmen içlerinden biri oldu. Eğitim merkezden yönetilmedi. tabanının kendisine ulaşarak yapıldı, eğitimin konusu zaten onların yaşamlarıydı. Bunda da doğal olarak başarılı oldular. Ülkenin dört bir yanına dağılarak öğrendiklerini öğretiler.

Köy Enstitülerinde bir günlük program nasıldı? işte:

Sabah saat 6.30 zil ile uyanış giyinme ve temizlik, 6.30-7.30 arası Beden Eğitimi, bir gün cımnastik, birgün halk oyunları oynanırdı. 7.30-8.30 arasında sabah kahvaltısı yapılırdı. 8.30-9 arasında iş bölümü yapılırdı. Okulun yarısı sınıflarda ders yapmak üzere dersliklere, diğer yarısı da uygulama yapmak üzere altölyelere, bağlara, bahçelere, ağıllara fırınlara, değirmenlere, elektrik santrallerine dağılırdı. Bu dağılma işlemi de rehber öğretmenlerin eşliğinde enstitü marşlarıyla gerçekleştirilirdi. Öğlen 12-13.30 arasında öğlen yemeği yenir ve dinlenilirdi. 13.30'dan

sonra dersliklerde olanlar uygulama alanlarına, uygulama alanlarında olanlarda dersliklere olmak üzere değişiklik yapılırdı.

Hafta sonlarında ise şimdi oluşturulmak istenen demokratik yaşamın örneklerinin en güzelini yaşırdık.

Enstitü binalarının orta alanında toplanan öğrenci, öğretmen ve yöneticiler yapılan işleri tartışarak yeni öneriler yaparlardı. Herkes yaptığı işleri ve yapamadıklarının nedenlerini açıklayarak teslim ederdi. bu toplantılarda herkes birbirini eleştirme hakkına sahipti. Öğrencilerin seçtikleri öğrenci temsilcileri öğretmen ve yöneticileri eleştirerek onlardan hesap sorabiliyorlardı. Herhangi bir nedenle toplantılara geç gelen okul müdüründen hesap sorulabiliyordu. Okul başkanı nöbetçi öğretmenlerle birlikte yemekleri kontrol ederken, yemeğin tadına baktığında, küçük bir öğrenci "Neden bu yemeği yiyorsunuz?" diye eleştirebilmesi hak aramanın ta kendisi olarak o sınıflarda başlamıştı.

Günümüzde Devlet Yönetimine istemli örgütlerin özlediği ve istediği "Konuşan Türkiye'nin" temeli 17 Nisan 1940'larda atılmıştı. Ancak bu temel yükseltilemedi. Köy Enstitülerinin kapatılması Eğitim Tarihimizin bir kara lekesi olarak kaldı.

Bu sistemle yetişen köy çocukları, Ağa'nın, Şeyh'in, Dede'nin köylüye yaptığı baskıların farkına vararak sömürülmemeleri için her türlü öncülüğü yaptılar. Köy Enstitülü bir öğretmen olarak yaşadığım olaylardan biri ile yazımı bitirmek istiyorum:

1949 'da gittiğim köyün bağlı olduğu Bucak Müdür köyü ziyate gelecekti. Bu nedenle Ağa'ya konuk olacağımı ve kuzu kesilmesini istemişti. Benim öncülüğüm ile Bucak Müdürü Muhtarın evinde konuk edilerek bulgur pilavı ve soğan yedirilmişti. Tabi Bucak Müdürleri ve benzerleri bu davranışlarımız yüzünden bizleri pek sevmemişlerdi, köylülerde davranışlarımızı yadırgamışlardı. Fakat dört yıl sonra bu köyden ayrılırken bu insanların köyün dışına kadar beni uğurlamalarını ve matem havası içinde olmalarını hiç unutmadım.

Nice oldu, 17 Nisan 1940'da çıkarılan yasa gibi yasa çıkarılmayışı. Umudumuz hep var oldu, eğitimci olarak kara lekeler değil, beyazlıkların aydınlıkların bizi beklediği doğrultusunda. Tüm Köy Enstitülü ve eğitim alanında uğraş verenlere sevgi ve saygılarımla.

Hüseyin KABASAKAL

HAYAT

*Hayat da tatlıdır.
Aşk gibi, kadın gibi
Tatlı olan herşey gibi
Ne var ki;
Bu tarlada,
Karınca gayretli,
Tilki kurnazlığı,
Kurbanı sabrı
Ve insan zekâsıyla
Kazanacaksın.
Efendi, efendi yaşayacaksın
Duyunca da damaktaki,
Uğursuz, nasırlaşmayı
Çul çürütmeden,
Ve arkaya bakmadan
Bu alemde kaçacaksın.*

Adapazarı
4 Ocak 1961

BENİM SALTANATIM

"frenistan hayranı bir dostu"

Kandilimin sönük ışığında,
Uykulu bakışlarım uzaklarda.
Bir mirasyedi gibi,
Harcıyordum hülyalarımı,
Çenem avuçlarımda,
Hasretli bir şarkı dudaklarımda,
Hayal ülkeleri kurdum,
Uçtum " Alâattin'in halısı"yla,
Periler padişahının diyarına.

Altın, elmas dolu hazinelere,
Ceylan bakışlı cariyelere,
Ölçsüz servetlere,
Kristal kubbeli saraylara
Sahip olacaktım.
Ancak;
Bugünkü halimden,
Yurdumdan, yuvamdan,
Karımdan, çocuklarımdan,
Vazgeçmem lâzımdı,
Periler padişahı böyle istedi.

Tekmeledim, yıktım
Kristal kubbeli saraylarını,
Altın, elmas dolu hazinelerini,
Koğdum dilber cariyelerini.

Benim fakir yurdum,
Benim harap yuvam,
Benim Karım, Çocuklarım,
Benim bir lokmam, bir hırkam,
Daha muhteşemdi.
O'nun soğuk saltanatından.

Adapazarı
3-4 Ocak 1961

ŞARBON

Dr. Hamit Soylu

Bir köylü - Dr. Bey siz misiniz?

Doktor - Evet, benim. Birşey mi var?

-Beni, bizim köyün sağlık memuru size gönderdi. Elimde bir yara çıktı. Sağlık memuru bu yaranın çok mühim olduğunu söyledi. "Mutlaka doktor beye göstermen lâzım" dedi.

-Ha... anladım. Demek sağlık memurunun gönderdiği hasta siz misiniz?

-Evet benim.

-Yaranızın sargısını açar mısınız lütfen.

-Hay hay açayım Dr. Bey... Evvelce elimde yara filân yok idi, sonradan oldu.

-Peki evvelce ne vardı?

-Sol elimin bileği incinmişti. Biraz ağrı yapıyordu. Komşulardan bir kocakarı "deri bağla ağrısını alır" dedi. Ben de bağladım.

-Peki bu deriyi nereden aldınız?

-Bir hafta evvel komşumun koyunu hastalanmış idi. Kestiler. Derisinden bir parça isteyip aldım. Gördüğünüz gibi bileğimi bağladım.

-E, sonra ne oldu?

-Ne olacak Dr. Bey... Keşke bağlamaz olaydım. Şişti de şişti.

-Şu deri parçasını kaldır. Sargı bezlerini filân da beraber al, şu küvete at. Biz onların hepsini yakacağız... Hah şöyle... Ooo... amma da şişmiş. Ortasında da küçük bir yara açılmış. Bari bileğinin sancısı geçti mi?

-Evvelki sancı zaten kendiliğinden geçti, fakat gördüğünüz bu küçük siyah yara meydana geldi.

-Evvelce bileğinizde şiş, yara vesaire var mıydı?

-Hayır Dr. Bey... Şiş, yara filân hiçbir şey yoktu. Sa-dece bileğimin üzerine düşmüştüm. Deride biraz sıyrık olmuş ve azcık ağrıyordu. Şu deriyi bağlayalı ne oldu ise oldu.

-Sizlerde böyle yaraya, bereye deri mi bağlarlar?

-Efendim, bizde bu kocakarı ilâcıdır. İyi gelir derler.

-Fakat deride mikrop olacağını ve bazan böyle kötü yaralar yapacağını hesaba katmak lâzım. Peki nasıl başladı bu şiş, bu yara?

Köylü-Deriyi bağladıktan birkaç gün sonra evvelâ bir kaşınma, yanma hissi çıktı. Sonra bu yaranın yerinde pire isiriği şeklinde kırmızı leke belirdi. Büyüdü, şişti ve üzerinde kabartılar peyda oldu. Sonra içlerine su topladı, koyulaştı, cerahatlenir gibi oldu, ama cerahat akmadı. Sonra da bu gördüğünüz siyah kabuk meydana geldi.

Doktor - Yaraya dokununca ağrıyor mu?

-Hayır pek ağrımiyor.

-Dirseğine kadar da çıkmış, parmaklara doğru şiş hayli ilerlemiş. Şişin üzerine basınca ağrıyor mu?

-Hayır pek ağrımiyor.

-Yumuşak bir şiş, sağlam deri ile belli bir hududu yok.

-Başım ağrıyor, ateşim ve halsizliğim de var Dr. Bey.

-Tabii... Ateş de olur, baş ağrısı da... Yaranın ortası siyah, kenarlarında da kabarcıklar dizilmiş. Yara ve yara etrafında morumsu kırmızı bir şiş var.

-Geçen sene bizim bir komşunun yüzü gözü iyice şişti. Zor nefes alıyordu. Hastaneye yatırdılar, tedavi oldu. Doktorlar hastalığına "Çoban Çıbanı" demişler.

-Yüzünde yahut boynunda yara var mı imiş?

-Küçük siyah bir yarası vardı. Benim yarama benziyordu. Ama onun yüzünde ve boynunda idi. Bilmem ki Dr. Bey...

-Bu yaranın kolda, elde olması şart değil. Fakat vücudun açık olan yerlerinde daha ziyade görülür.

-Yani ben de mi çoban çıbanı oldum?

-Evet... Biz ona şarbon diyoruz. Halk arasında çoban çıbanı yahut kara kabarcık dedikleri hastalık işte budur.

-Eyyah... Demek ben de çoban çıbanı oldum. Peki şimdi ben ne yapacağım Dr. Bey? Aman her ne ise çaresine bakalım. Bizim köyde bu hastalığın çok kötü bir hastalık olduğunu anlatırlar.

-Siz hiç merak etmeyiniz. Yaraya ehemmiyet verip gelmekle iyi ettiniz. Biz çaresine bakacağız. Şimdi kolunu uzat da pansumanını yapıp sarsınlar. Şunu da hatırlınızdan çıkarmayın ki yaraların, şişlerin üzerine bir hayvanın derisini sarmak kat'iyyen doğru değildir.

-Sağ olun, haklısınız Dr. Bey. Sizler olmasaydınız biz ne yapardık...

-Siz de sağ olun.

-Dr. Bey, çoban çıbanı hayvanlarda olan bir hastalıktır. İnsanlarda nasıl oluyor?

-Yalnız hayvanlarda olmaz, insanlara da geçer.

-Yani esasında hayvan hastalığıdır, insanlara bazan geçer diyorsunuz öylemi?

-Doktor -Evet öyle... Kuduz gibi. Esasında bir hayvan hastalığı olan şarbon, hayvanlardan insanlara geçebiliyor.

Köylü -Dr. Bey, hangi hayvanlar bu hastalığa yakalanırlar?

-Şarbon daha ziyade ot yiyen ve çatal tırnaklı olan hayvanlarda görülür.

-Meselâ, koyun ve keçiler, sığır, deve, tavşanlar mı?

-Evet, bilhassa şarbon koyun ve keçi, sığır, deve, tavşan, beygir, domuz, kobay, fare, tilki de görülür.

Köpek, kedi ve kuşlar da bu hastalığa karşı hassastırlar.
-Peki bu hayvanlarda bu hastalık neden oluyor?
-Hayvanlarda ve insanlarda bu hastalığı çomağa benzeyen bir mikrop yapıyor?

-Çoban çibanı hastalığının da mı mikrop yapıyor?
-Tabii ya... Mikropların ne kadar çok hastalık yapabil-
diklerini, bilhassa buyaşıcı olan birçok hastalıkların ken-
dilerine ait özel mikropları bulunduğunu bilmelisiniz.

-Yani çoban çibanını yapan bir mikroptur. Bir yerde
bu hastalığın meydana gelmesi için mutlak bu mikrobun
bulunması şarttır. Bir yerde çoban çibanı hastalığı varsa,
mutlaka orada mikrobu vardır öylemi?

-Evet, şarbon hastalığının meydana gelmesi ancak
şarbon mikrobunun tesiri ile olur.

-Peki bu mikrop hayvanlarımızın vücuduna nereden
giriyor?

-Hayvanlardaki şarbona "dalak hastalığı" da derler.
İşte böyle şarbonlu bir hayvanın vücudunda bol miktarda
mevcut olan şarbon mikropları hayvanın sidiği ve
fışkısı ile etrafa yayılır ve otladıkları tarla, mer'a ve
çayırları buluştururlar.

-İyi ama Dr. Bey, tarla ve çayırlarda bu mikroplar
nasıl yaşarlar? Güneş ışığının, sıcaklığın, soğukluğun, karın
birçok mikropları öldürdüğünü söylerler.

-Doğru söylüyorsunuz, fakat bazı mikroplarda olduğu
gibi şarbon mikrobunda da tohum şekli dediğimiz, ta-
biat şartlarına dayanıklı bir şekil meydana gelir. Bu has-
talıktakine şarbon tohumu diyoruz. Şarbon tohumları
toprağın içinde 20 sene yaşayabilirler. Güneş ışığı
altında bile birkaç saat canlı kalabilirler.

-Fakat toprağın içine güneş pek giremeyeceğinden,
bilhassa gölge olan yerlerde uzun seneler yaşayabilirler.

-Tabii yaşarlar. İşte bu şarbon tohumlarının bulun-
duğu mer'alarda ot yiyen diğer sağlam hayvanlar yedik-
leri ot vesair ile mikropları kolayca vücutlarına alırlar ve
böylece birçok hayvan şarbona tutulur.

Köylü -Çoban çibanı olan hayvanların vücudunda, si-
diğinde, fışkısında bu mikrobun bulunduğunu söylediniz.
Halbuki biz bu hayvanların etini, derisini, barsağını, kılını,
yünü, kemiğini, boynuzunu kullanıyoruz; veya onlar-
dan bazı şeyler yapıyoruz. Eğer bunlar hasta bir hayvan-
dan alınmış ise tehlikeli bir durum meydana çıkmıyacak
mıdır Dr. Bey?

Doktor -Tabii, bunlar şarbonlu hayvanlardan alınmış
ise çok zararlıdır. Katıyyen kullanılmamalı ve derhal
yakılmalıdır. Şarbon yarasına dokunan veya bu yaraya
temas eden pansuman bezleri vesaire muhakkak yakılır.
Şarbonlu hayvanlar öldürülür ve kireçli çukurlara derince
gömülür veya yakılırlar. Bu suretle mikropları da solucan
vesaire ile toprak yüzüne tüşünip yayılmaz ve dolayısıyla
hastalık yapamazlar.

-Şimdi anlıyorum. Demek elime bağladığım bu deri
mikroplu idi?

-Evet.

-Dr. Bey, çoban çibanını yakmanın iyi geldiğini
söylüyorlar. Meselâ yarayı kızgın şiş ile dağlıyorlar.

-Doğru değil. Gerçi yarayı dağlamakla bir kısım mik-
rop ölür, ama vücudun yara etrafında, şarbona karşı
meydana gedirdiği müdafaa çemberi de bozulur.
Vücudun müdafaa tertibatı bozulunca da şarbon mikro-
bu kana girer, ve bütün vücuda yayılmak azgınlığını
gösterir. O zaman hastayı kurtarmak güçleşir.

-Çoban çibanına dokunmak, kurcalamak, yakmak

doğru değil diyorsunuz öyle mi?

-Evet, şarbon yarası kurcalanmamalıdır.

-Çoban çibanı öldürücü müdür Dr. Bey?

-Bazı şekilleri öldürücüdür.

-Bazı şekilleri diyorsunuz. Derimizden başka yerde
de bu hastalık olur mu?

-Tabii olur. Gerçi şarbon vak'alarının ekserisi deri
şarbonudur ve deri şarbonu insanı pek öldürmez. Fakat
şarbon hastalığı nadir de olsa akciğer şarbonu, barsak
şarbonu dediğimiz korkunç şekillerde de görülür.

-Akciğerde bu hastalık nasıl oluyor Dr. Bey?

-Yine şarbonlu hayvanların tüyleri, kılırları ve
gübreleri ile toz toprağa ve bu arada nadir de olsa te-
neffüs edilen havaya şarbon tohumları karışırlar. Nefes
ile akciğerlere giderler, yerleşirler. Bu şarbon tohumları
akciğerde şiddetli bir zatürreye benzeyen korkunç ak-
ciğer şarbonunu meydana getirirler, ve iki üç günde in-
sanı öldürürler.

-Barsakta nasıl meydana geliyor?

-İnsanlarda barsak şarbonu nadiren meydana gelir.
Bu da korkunçtur. Çok defa şarbonlu eti yemekle olur.
İki üç günde insanı öldürür.

-Çoban çibanı insandan insana geçer mi Dr. Bey?

Doktor -Tabii geçebilir, Fakat hayvanlardan insanla-
ra geçtiği kadar çok değildir.

Köylü -Bazan bu kadar korkunç olabilen çoban
çibanına yakalanmamak için ne yapmamız lâzım?

-Evvelâ şarbonlu hayvanı yaşatmamak lâzımdır. Bu
gibi hayvanlar derhal öldürülür, kireçli bir çukura derince
gömülürler. Hele şarbonlu hayvanın eti çok tehlikeli-
dir. Yenilmesi katıyyen doğru değildir. Şarbonlu hay-
vanın postu, derisi, yünü, boynuzu, tırnağı katıyyen kul-
lanılmayıp derhal yakılmalıdır.

-Daha başka na yapmamız lâzım?

-Bilhassa meslekleri icabı hayvanlar veya hayvan
mahsulleri ile uğraşan: veteriner, çoban, kasap, taba-
kacı, sakatatçı, keşeci, hayvan yün ve kılını işleyen mes-
lek sahiplerinin dikkatli olmaları gerektir.

-Meselâ ne gibi dikkatli olmaları lâzım?

-Bilhassa mezbaha dışında kesilmiş ve baytar
muayenesinden geçmemiş kaçak etler, ekseri hastalıklı
hayvanlara aittir. Bu türlü hayvan etlerinin ellenmesi ve
kullanılması doğru değildir. Temizliğe çok dikkat etme-
lidir. Bilhassa şüpheli yün ve kılın usulüne göre ecza ile
ve etüvde temizlendikten sonra kullanılmalıdır.

-Bu hastalığın koruyucu bir aşısı var mıdır Dr. Bey?

-Hayvanlar için şarbon aşısı vardır. Veterinerler
sağlam hayvanları korumak için bu aşı ile aşılarlar. Fakat
insanlar için şarbon aşısı yoktur.

-Ben hastalığım için neler yapacağım Dr. Bey?

-Seni hastaneye yatıracagız. Biraz yatar iyileşirsin,
böylece çocuğuna, çocuğuna da hastalığını bulaştırmak
ihtimali kalmaz.

-Köyümüzdeki hastalığı önlemek için birşey yap-
cak mısınız Dr. bey?

-Sağlık memurumuz hastalığı haber verdi. Veteriner
beyle gelip köyünüze bakacağız, siz hiç merak et-
meyin. Yalnız hasta olan hayvanları biz gelinceye kadar
ayırınlar, onları ölecek ziyan olacak diye kesmesinler.
Siz de şimdi hastaneye gidip yatınız.

-Teşekkür ederim Dr. Bey. Allahaismarladık...

-Haydi güle güle...

...

İBİK DAYI'dan

H. Cüneyt ÖZKUL

ULA NE ZAMAN YEDİN

Ömer Lütfü İriyari, şişman, göbekli bir insandır. İbik Dayı, Ömer Lütfü'nün göbeğini kasederek "Ula o ne." demiş. O da "Ne olacak Bok" demiş. İbik Dayı büyük bir hayretle, "ula ne zaman yedin bu kadar boku" diyerek cevabını yapıştırmış.

YOL VERGİSİ

Eskiden hayvanlardan alınan hayvan vergisi, at ve eşekten alınmıyor. Ali uşağı mahallesindeki Çavuş Emi'de "Eşek ölünce postunu ineğin üstüne çekeceğim ki ineğin vergisinden kurtulayım." diyor. İbik Dayı'da "sen oni kendi üstüne çekki yol vergisinden kurtulasın" diyerek taşı gediğine koyuyor.

BİR DAHA GİTSEYDİN

Namaz önce elli vakit olarak inmiş, Hz. Muhammed'de ümmetlerim bu kadarını kılamaz diyerek, tanrının huzuruna her gitmede beş vakit azaltarak sonunda beş vakte indirmiştir.

İbik Dayı namaz kılmaz, kılmadığı için de rahatsız olduğundan, Hz. Muhammed'e "nolurdi bir kere daha getseydin, geberür miydin hı?" diye kızarmış.

BİR YARUSİ SEN YARUSİ DE O

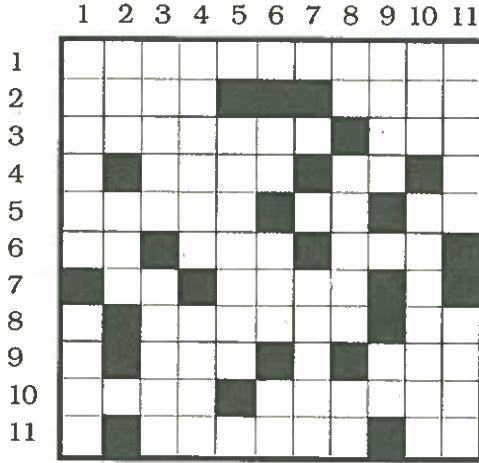
Elazığ'dan Vali ve bir grup Ağın'a geliyor. Vali Ağın'da gerekli incelemeleri yapıp, Ağın'lılar tarafından ağırlandıktan sonra Elazığ'a dönerken Çınarın altındaki Recep dayının kahvesine girerek vatandaşların hatırlarını soruyor. Nahiye Müdürü İbik Dayı'yı görünce hürmeten hal hatır sorup "Sayın Valimiz bizi ziyarete gelmiş" diyerek valiye takdim ediyor. İbik Dayı hiç istifini bozmadan biraz uzakta duran inek mayısını bastonuyla ortadan ikiye bölüp, "nolacak işte bir yarısı sen bir yarısı o" diyerek cevabını veriyor.

PÜSKÜL ALMADIM MI?

Karısı İbik Dayı'ya biraz darılarak, "Efendi ne zamandır şu koca İstanbul'da yaşıyoruz, bana hiç birşey almadın." diyince İbik Dayı "Yoo ele deme, niye geçen bayram tesbihine püskül almadım mı? diyerek cevaplar.

BULMACA

Hazırlayan: Umut ÖZKUL

Soldan Sağa

1- Ağın'lı bir tiyatro oyuncusu. 2- Binek hayvanlarının sırtına konulan oturma. - Herkesin görebileceği yerlere asılan, çoğu resimli duvar ilanı. 3- Yerin yüzeyi altındaki bölümü. - Bir işi yapabilmek gücü, enerji. 4- Kahramanlıkla ilgili, destansı. - Halk dilinde köpek. 5- Mal ederek, yükleyerek. - Kısa zaman süresi. - Övütülerek toz durumuna getirilmiş tahıl. 6- Sodyum elementinin simgesi. - Sarhoş. - Her şeyin gözle seçilemeyecek derecede küçük parçalar durumunda ufalanmış. 7- Stronsiyum elementinin simgesi. - Kemer, kayış gibi şeylerin iki ucunu birbirine bağlamaya yarayan tutturmalık. 8- Ağın'ın bir mahallesi. - Niyobyum elementinin simgesi. 9- Büyük işler başarmış ve halk tarafından sevilmiş, yiğit. - Bir bölgemiz. 10- İskambilde karo. - Ağın'ın bir mahallesi. - Müzikte bir nota.

Yukarıdan Aşağı

1- Elazığ yöresine özgü bir bitki. - Ağın yöresinde bibere verilen ad. 2- Aza - Ağza götürülerek içindekini içmeye yarayan yayvan maden kap. 3- Onur - Mecaiz anlamda hristiyan. 4- Uçlarına bir çubuk bağlanmış bulunan iki düşey ipten yapılmış bir jimnastik aracı. - Soy sop. 5- Yazıları satır satır dizip döken dizgi makinası. 6- Takım kelimesinin kısaltılmışı. - Bir renk. - Matematikte sabit bir sayı. 7- Bir şeyin sınırını yapan çizgi 8- Birinden birinin olacağı iki şeye getirilir. - Konuşmayan şeyeri konuşur gösterme. - Ters; pamuk, yün gibi şeylerden iplik eğirmekte kullanılan alet. 9- Önlenmesi insan elinde olmayan büyük kötülük. - Bir işaret sıfatı. - Genişlik. 10- Yunanlılar zamanında kullanılan bir çalgı. - Ağın'ın bir mahallesi. 11- Elazığ yöresine özgü bir bitki. - Kalım.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1	K	E	B	A	N	B	A	R	A	J	I		B	A	S	E	N	M	I	S	
2	E	L				A	R	K	Ü			T	R	A	H	O	M	P	A	L	U
3	M		I	G		T	A	Y	Y	A	R	E		A	L	E	V	I	L	I	K
4	A		S	A	M	A					I	Y	I	L	I	K	S		M	U	
5	L		O	N		A	F		V	E	H		I	S	L	I	M	B	O	T	
6	Z		T	I		N	A		A	Y	R	A	N		T	I		I	A	N	
7	E					L		H			N	E			M	E	S	K		I	
8	K		H	H		K	A		S	U		I	N		M	A				O	K
9	I		U	A		A	K		E	L		Y	E		T	A		A	K		I
10	G	I	R	N	A	T	A		N	A		E	H		A	S		R	O		S
11	E	M	M	I		M		Ü			U		A			I		A	L		U
12	N	B	A			L	E	A	R		U	M	U	T		Y		P	A		
13	C	A		K	O	R	K	U		L		S	U		A	T		B	Y		D
14	O	T	L	A	K		A		M	A	K	I	N	E	L	I		A	L		U
15	S		O	S	M	A	N	B	A	Ş	I			M	A	R		B	A		T
16	M	O	L	L	A		A	R		R	A	M	A	Z	A	N	A	Y	I		
17	A	T	L	A	N	T	I	K		T	A	B	I	Y	A	T			A	S	T
18	N	U	A	R		E	L	A	Z	I	G		D	E			C	A	N	K	O
19		R	R		P	A	Y	N	I	K		N	E		E	S	E	K		A	T
20	Y	U		H	U	M	A		R	A		E	V	A		A	Z	I	K		O
21	A	M	P	U	L		S		A	Ç	A	Y	I	O	Y	N	A	M	A	Z	

2/92 SAYIDA ÇIKAN BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

NOT:

*Bulmacanın hazırlanmasında hazırlayıcı tarafından 3-13, 5-13, 7-15, 11-15, 12-16, 15-12 ve 13 'üncü kareler dolu olması gerekirken boş bırakılmıştır. Düzeltip özür dileriz.

HABERLER

ANKARA'DAN HABERLER

- Aydın, Yıldız, Aynur'un babaları, Süleyman, Zeynep, Fatma ve merhum Bedri'nin abileri. Saniye Gündüz, Emine Selçuk'un kardeşleri Müslim Dirlik Şubat ayında Ankara'da vefat etmiştir. Merhuma tanrıdan rahmet, yakınlarına baş sağlığı dileriz.

- Merhum Hüseyin Özkul'un eşi. Selma Özkul, Nihal Genççaydın, Nural Korkmaz, Sevgi Genççaydın'ın anneleri; Vâkır Özkul, Sedat Özkul, Leyla Kaya'nın teyzeleri; Cüneyt Özkul'un annean-

nesi Emine Özkul 30 Mart 1992 Cuma günü Malatya'da vefat etmiştir. Merhuma tanrıdan rahmet tüm yakınlarına baş sağlığı dileriz.

- Abdurrahman Güleç'in eşi. Osman ve Ertuğrul Güleç'in anneleri Zeynep Güleç 5 Nisan 1992 tarihinde Ankara'da vefat etmiştir. Merhuma tanrıdan rahmet, yakınlarına baş sağlığı dileriz.

- 4 Nisan 1992 Cumartesi günü saat 14.00 - 16.00 arası Belpa Buz Paten Sarayında Ankara'daki Ağın'lılar bayramlaşma toplantısı gerçekleştirmişlerdir.

MALATYA'DAN HABERLER

Gürol KORKMAZ

- Malatya'daki Ağın'lılar Ramazan Bayramının 2. günü dernek merkezinin üzerindeki lokalde bayramlaşma toplantısı düzenlemiştir. Düzenlenen toplantıya tüm hemşehriler katılmış ve coşkuyla kutlanmıştır.

- D.D.Y. Malatya Eşya Ambar Müdürü Mehmet Aktaş'ın kızı Serap Aktaş ile Turgay Duman, 7 Nisan 1992 tarihinde Malatya Belediye Nikah salonunda evlenmişlerdir. Çiftlere ömür boyu mutluluklar dileriz.

- 15.3.1992 tarihinde yapılan 3. Genel Kurul Toplantısında Yeni yönetime seçilen hemşehrilerimiz şunlardır:

Yönetim Kurulu:

Başkan : Selahattin Yıldırım

Başkan Yrd. : İsmet Yapıcıoğlu

Sayman : Sıtkı Akbaş

Üye : Mahir Baykut

Üye : İbrahim Türkmen

Denetçiler:

Mehmet İkinci

Necmettin Dilek

Yeni yönetime başarılar dileriz.

İSTANBUL'DAN HABERLER

Asal UÇKUNKAYA

- 4 Nisan 1992 saat 13.00 - 17.00 arası Abdullah Düğün Salonunda İstanbul'daki Ağın'lılar bayramlaşma toplantısını gerçekleştirmişlerdir. Bayram, katılan hemşehrilerimizle büyük bir coşku içinde kutlanmıştır.

DIYARBAKIR'DAN HABERLER

İsmail BEYDEMİR

- Adana'da bulunan Savaş Beydemir, iki dönem Adana'da sergilediği fotoğraflarını, 17-29 Mart arasında Diyarbakır Kültür Sarayında sergiledi. Yaşamdan Konulu, 24 parçalık sergi, Diyarbakır'da da çok ilgi gördü.

- Hemşerimiz Mustafa Çavdar'ın kızı Neşe'nin, Mart ayının ilk haftasında bir kız çocuğu doğdu. Değerli eşi İsmet ve anaya göz aydını ile, mutluluklar dileriz.

BAŞAK
OYUNCAK

Selahattin Özdil

Tüm İthal ve Yerli Oyuncak Çeşitleri

SOYSAL SİTESİ 1. ÇARŞI NO. 2 KIZILAY - ANKARA
TEL: (4) 431 15 10

DUYURU

Kurban Bayramı
Bayramlaşma toplantısı
12.5.1992 Cuma günü
saat 14.00 - 17.00 arasında
Bel-Pa Salonunda
(Bahçelievler Sondurak)
Yapılacaktır.
Önemle duyurulur.

Ayrıca;

AĞIN KÜLTÜR VE
DAYANIŞMA DERNEĞİ
olarak tüm hemşehrilerimizin
ve okurlarımızın
Bayramını Kutlar
Sağlık, Mutluluk ve Esenlikler dileriz.

Yönetim Kurulu